

Handelingen 12-13-14-15-**16**-17
18-19-20-21-22-23

VLAAMSE RAAD

ZITTING
1990-1991

Vergaderingen van december 1990

ACTIEPLAN TER BESTRIJDING VAN DE STRUCTURELE WERKLOOSHEID

BENOEMING VAN DE GRIFFIER

BESTUURLIJK BELEID

HULDE AAN DE SCHEIDENDE GRIFFIER

MIDDELENBEGROTING 1991

NEDERLANDSTALIG OPENBAAR BIBLIOTHEEKWERK

PROGRAMMADECREET

UITGAVENBEGROTING 1991

Inhoud

Nr. 12 Vrijdag 7 december 1990 Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 307

Werkgroep Migranten
Samenstelling, blz. 307

Ontwerp van decreet betreffende het bestuurlijk beleid
- 395 (1989-1990) - Nrs. 1 (+ Errata) tot 12

Algemene bespreking (Voortzetting), blz. 307

Sprekers : Minister L. Van den Bossche, de heren A. Denys, J. Geysels

Artikelsgewijze bespreking, blz. 317

Sprekers : de heer A. Denys, Minister L. Van den Bossche, Minister T. Kelchtermans, de heren J. Geysels, G. Verhaegen

Regeling van de werkzaamheden, blz. 339

Nr. 13 Vrijdag 7 december 1990 Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 341

Ontwerp van decreet betreffende het bestuurlijk beleid
- 395 (1989-1990) - Nrs. 1 (+ Errata) tot 12

Artikelsgewijze bespreking (Voortzetting), blz. 341

Sprekers : de heren J. Geysels, A. Denys, Minister T. Kelchtermans, Minister L. Van den Bossche

Voorstel van resolutie van de heer M. Olivier c.s. betreffende een samenwerkingsakkoord voor een actieplan ter bestrijding van de structurele werkloosheid
- 253 (1988/1989) - Nrs. 1 tot 6

Bespreking, blz. 352

Sprekers : de heren J. De Roo, D. Van Mechelen, I. Egelmeers, J. Geysels, L. Dierickx, A. Denys, M. Olivier

Motie van orde

Persoonlijk feit, blz. 359

Sprekers : de heren A. Denys, M. Olivier

Voorstel van resolutie van de heer M. Olivier c.s. betreffende een samenwerkingsakkoord voor een actieplan ter bestrijding van de structurele werkloosheid
- 253 (1988/1989) - Nrs. 1 tot 6

Bespreking (Voortzetting), blz. 360

Spreker : de heer D. Van Mechelen

Omslag 2

Ontwerp van decreet betreffende het bestuurlijk beleid
- 395 (1989-1990) - Nrs. 1 (+ Errata) tot 12

Aangehouden stemmingen, blz. 360

Sprekers : de heren R. Van Rompaey, A. Denys, Minister J. Lenssens

Hoofdelijke stemming, blz. 371

Sprekers : de heren L. Hancké, J. Geysels, A. Denys, R. Van Hooland, G. Verhaegen

Voorstel van resolutie van de heer M. Olivier c.s. betreffende een samenwerkingsakkoord voor een actieplan ter bestrijding van de structurele werkloosheid
- 253 (1988/1989) - Nrs. 1 tot 6

Hoofdelijke stemming, blz. 375

Regeling van de werkzaamheden, blz. 375

Nr. 14 Maandag 10 december 1990 Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 377

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991
- 6 (1989-1990) - Nr. 1 (Toelichtingen)
- 7 (1989-1990) - Nrs. 1 tot 4
- 13 (1989-1990) - Nr. 1 (Advies SERV)
- 15 (1990-1991) - Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991

- 6 (1989-1990) - Nr. 1 (Toelichtingen)
- 8 (1989-1990) - Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 7 (+ Addenda) en 8 tot 13
- 13 (1989-1990) - Nr. 1 (Advies SERV)
- 15 (1990-1991) - Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende begrotingstechnische bepalingen alsmede bepalingen tot begeleiding van de begroting

- 424 (1990-1991) - Nrs. 1 tot 19

Algemene bespreking, blz. 377

Sprekers : mevrouw A. Duroi-Vanhelmont, verslaggever, de heer A. Denys, verslaggever, de heer G. Verhaegen, Minister G. Geens, de heren P. Za;Ec;Tbergen, E. Van Rompuy,

Regeling van de werkzaamheden, blz. 397

Nr. 15 Maandag 10 december 1990 Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 399

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991
- 6 (1989-1990) - Nr. 1 (Toelichtingen)
- 7 (1989-1990) - Nrs. 1 tot 4
- 13 (1989-1990) - Nr. 1 (Advies SERV)
- 15 (1990-1991) - Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991

- 6 (1989-1990) - Nr. 1 (Toelichtingen)
- 8 (1989-1990) - Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 7 + Addenda en 8 tot 13
- 13 (1989-1990) - Nr. 1 (Advies SERV)
- 15 (1990-1991) - Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende begrotingstechnische bepalingen alsmede bepalingen tot begeleiding van de begroting 1991

- 424 (1990-1991) - Nrs. 1 tot 19

Algemene bespreking (Voortzetting), blz. 399

Sprekers : de heren W. De Vlieghere, A. Denys, Minister G. Geens, de heren E. Van Rompuy, P. Van Grembergen, J. Pede, J. Loones, J. Vandermarliere, R. Daems

Mededeling van de Voorzitter, blz. 418

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991

- 6 (1989-1990) - Nr. 1 (Toelichtingen)
- 7 (1989-1990) - Nrs. 1 tot 4
- 13 (1989-1990) - Nr. 1 (Advies SERV)
- 15 (1990-1991) - Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991

- 6 (1989-1990) - Nr. 1 (Toelichtingen)
- 8 (1989-1990) - Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 7 + Addenda en 8 tot 13
- 13 (1989-1990) - Nr. 1 (Advies SERV)
- 15 (1990-1991) - Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende begrotingstechnische bepalingen alsmede bepalingen tot begeleiding van de begroting 1991

- 424 (1990-1991) - Nrs. 1 tot 19

Algemene bespreking (Voortzetting)

Buitenlandse en Externe aangelegenheden, blz. 418

Sprekers : de heer J. De Bremaeker, verslaggever, de heren A. Kempinaire, W. Luyten, Minister G. Geens, de heren A. Denys, G. Janzegers, G. Verhaegen

Regeling van de werkzaamheden, blz. 429

Nr. 16 Dinsdag 11 december 1990
Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 431

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991
– 6 (1989-1990) – Nr. 1 (Toelichtingen)
– 7 (1989-1990) – Nrs. 1 tot 4
– 13 (1989-1990) – Nr. 1 (Advies SERV)
– 15 (1990-1991) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991
– 6 (1989-1990) – Nr. 1 (Toelichtingen)
– 8 (1989-1990) – Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 7 + Addenda en 8 tot 13
– 13 (1989-1990) – Nr. 1 (Advies SERV)
– 15 (1990-1991) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende begrotingstechnische bepalingen alsmede bepalingen tot begeleiding van de begroting 1991
– 424 (1990-1991) – Nrs. 1 tot 19

Algemene bespreking (Voortzetting)

Onderwijs en vorming, blz. 431

Sprekers : mevrouw A. Leysen, verslaggever, mevrouw M. Panneels-Van Baelen, verslaggever, de heren C. Moors, E. Beysen, Minister D. Coens, de heren A. Denys, M. Van Peel, W. Seeuws, E. Van Rompuy, L. Vanhorenbeek. Minister R. De Wulf, de heren G. Janzegers, G. Annemans; R. Deswaene, mevrouw N. Maes

Regeling van de werkzaamheden, blz. 458

Nr. 17 Dinsdag 11 december 1990
Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 459

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991
– 6 (1989-1990) – Nr. 1 (Toelichtingen)
– 7 (1989-1990) – Nrs. 1 tot 4
– 13 (1989-1990) – Nr. 1 (Advies SERV)
– 15 (1990-1991) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991

– 6 (1989-1990) – Nr. 1 (Toelichtingen)
– 8 (1989-1990) – Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 7 + Addenda en 8 tot 13
– 13 (1989-1990) – Nr. 1 (Advies SERV)
– 15 (1990-1991) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende begrotingstechnische bepalingen alsmede bepalingen tot begeleiding van de begroting 1991

– 424 (1990-1991) – Nrs. 1 tot 19

Algemene bespreking (Voortzetting)

Onderwijs en vorming (Voortzetting), blz. 459

Sprekers : de heren A. Schellens, F. Sarens, R. Garcia, Jos Bosmans, J. Verheyden, mevrouw M. De Meyer, Minister D. Coens, de heren E. Beysen, L. Vanhorenbeek, Minister R. De Wulf, de heer A. Denys

Media, blz. 471

Sprekers : de heren E. Van Rompuy, A. Denys, Minister P. Dewael, de heren A. De Beul, D. Van Mechelen, P. Chevalier, H. Van Dienderen, H. Van Rompaey

Cultuur, blz. 486

Sprekers : de heer F. Bosmans, verslaggever, de heer M. Van Peel, verslaggever, Minister P. Dewael, de heren P. Berben, W. Seeuws, J. Geysels, H. Van Rompaey, A. De Beul, L. Peeters, W. Luyten, M. Desutter, H. Lauwers, W. Content, A. Denys

Ontwerp van decreet houdende wijziging van het decreet van 19 juni 1978 betreffende het Nederlandstalige openbare bibliotheekwerk

– 407 (1990-1991) – Nrs. 1 tot 3

Algemene bespreking, blz. 509

Sprekers : de heer M. Van Peel, verslaggever, de heren G. Verhaegen, W. Seeuws, A. De Beul, J. Geysels, Minister P. Dewael

Regeling van de werkzaamheden, blz. 513

Nr. 18 Woensdag 12 december 1990
Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 515

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991

– 6 (1989-1990) – Nr. 1 (Toelichtingen)
– 7 (1989-1990) – Nrs. 1 tot 4
– 13 (1989-1990) – Nr. 1 (Advies SERV)
– 15 (1990-1991) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991

– 6 (1989-1990) – Nr. 1 (Toelichtingen)
– 8 (1989-1990) – Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 7 + Addenda en 8 tot 13
– 13 (1989-1990) – Nr. 1 (Advies SERV)
– 15 (1990-1991) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende begrotingstechnische bepalingen alsmede bepalingen tot begeleiding van de begroting 1991

– 424 (1990-1991) – Nrs. 1 tot 19

Algemene bespreking (Voortzetting)

Binnenlandse Aangelegenheden en Openbaar Ambt, blz. 515

Sprekers : de heer R. Vanlerberghe, verslaggever, de heer M. Van Peel, Minister L. Van den Bossche, de heren M. Vanhoutte, H. De Loor, A. Denys, L. Vanhorenbeek, L. Peeters, J. Pede, E. Van Vaerenbergh, R. Van Hoolland

Regeling van de werkzaamheden, blz. 537

Nr. 19 Woensdag 12 december 1990
Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 539

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991

– 6 (1989-1990) – Nr. 1 (Toelichtingen)
– 7 (1989-1990) – Nrs. 1 tot 4
– 13 (1989-1990) – Nr. 1 (Advies SERV)
– 15 (1990-1991) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991

– 6 (1989-1990) – Nr. 1 (Toelichtingen)
– 8 (1989-1990) – Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 7 + Addenda en 8 tot 13
– 13 (1989-1990) – Nr. 1 (Advies SERV)
– 15 (1990-1991) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende begrotingstechnische bepalingen alsmede bepalingen tot begeleiding van de begroting 1991

– 424 (1990-1991) – Nrs. 1 tot 19

Algemene bespreking (Voortzetting)

Welzijn en gezondheid, blz. 539

Sprekers : de heer A. Deneir, verslaggever, mevrouw A. Duroi-Vanhelmont, verslaggever, Minister J. Lenssens, de heren J. Van Hecke, J. Devolder, A. Denys, J. Van der Sande,

W. Peeters, F. Dewinter, mevrouw T. Merckx-Van Goey, de heren H. Lauwers, W. Seeuws, F. Dielens, L. Hancké, Minister H. Weckx

Huisvesting, Ruimtelijke Ordening en Landinrichting, blz. 570

Sprekers : de heer J. Van Eetvelt, verslaggever, de heren F. Vreven, H. De Loor, P. Vangansbeke, J. De Seranno, J. Timmermans, R. Van Rompaey, mevrouw F. Brepoels, de heer M. Olivier, Minister L. Waltniel

Regeling van de werkzaamheden, blz. 587

**Nr. 20 Donderdag 13 december 1990
Morgenvergadering**

Berichten van verhindering, blz. 589

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991
– 6 (1989-1990) – Nr. 1 (Toelichtingen)
– 7 (1989-1990) – Nrs. 1 tot 4
– 13 (1989-1990) – Nr. 1 (Advies SERV)
– 15 (1990-1991) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991
– 6 (1989-1990) – Nr. 1 (Toelichtingen)
– 8 (1989-1990) – Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 7 + Addenda) en 8 tot 13
– 13 (1989-1990) – Nr. 1 (Advies SERV)
– 15 (1990-1991) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende begrotingstechnische bepalingen alsmede bepalingen tot begeleiding van de begroting 1991
– 424 (1990-1991) – Nrs. 1 tot 19

Algemene bespreking (Voortzetting), blz. 589

Openbare Werken en Verkeer, blz. 589

Motie van orde

Coördinatie van de werkzaamheden van de Vlaamse Raad met deze van de Kamer, blz. 589

Spreker : de heer H. De Croo

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991
– 6 (1989-1990) – Nr. 1 (Toelichtingen)
– 7 (1989-1990) – Nrs. 1 tot 4
– 13 (1989-1990) – Nr. 1 (Advies SERV)
– 15 (1990-1991) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991
– 6 (1989-1990) – Nr. 1 (Toelichtingen)

– 8 (1989-1990) – Nrs. 1 (+ Biilanen) tot 7 + Addenda) en 8 tot 13
– 13 (1989-1990) – Nr. 1 (Advies SERV)
– 15 (1990-1991) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende begrotingstechnische bepalingen alsmede bepalingen tot begeleiding van de begroting

– 424 (1990-1991) – Nrs. 1 tot 19

Algemene bespreking (Voortzetting), blz. 589

Openbare Werken en Verkeer (Voortzetting), blz. 590

Sprekers : de heer H. De Croo, de heer M. Didden, verslaggever, de heer T. Van Parys, verslaggever, de heer J. Ansoms, Minister J. Sauwens, de heren A. Schellens, H. Van Dierden, P. Van Grembergen, P. Dummez, A. Denys, W. Content, H. Candries, R. Van Hooland, W. Verreycken, J. De Seranno

Regeling van de werkzaamheden, blz. 616

**Nr. 21 Donderdag 13 december 1990
Middagvergadering**

Berichten van verhindering, blz. 617

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991
– 6 (1989-1990) – Nr. 1 (Toelichtingen)
– 7 (1989-1990) – Nrs. 1 tot 4
– 13 (1989-1990) – Nr. 1 (Advies SERV)
– 15 (1990-1991) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991
– 6 (1989-1990) – Nr. 1 (Toelichtingen)
– 8 (1989-1990) – Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 7 + Addenda) en 8 tot 13
– 13 (1989-1990) – Nr. 1 (Advies SERV)
– 15 (1990-1991) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende begrotingstechnische bepalingen alsmede bepalingen tot begeleiding van de begroting

– 424 (1990-1991) – Nrs. 1 tot 19

Algemene bespreking (Voortzetting)

Economie, Energie en Tewerkstelling, blz. 617

Sprekers : de heer J. De Roo, verslaggever, de heer I. Egelmeers, verslaggever, de heren C. Lisabeth, L. Bril, P. Vangansbeke, J. Laverge, mevrouw M.-P. Kestelijn-Sierens, mevrouw M. De Meyer, de heren H. Candries, A. Denys, F. Dielens, Mi-

nister N. De Batselier, Minister R. De Wulf

Regeling van de werkzaamheden, blz. 643

**Nr. 22 Vrijdag 14 december 1990
Morgenvergadering**

Berichten van verhindering, blz. 645

Samenstelling van een Commissie

Wijzigingen onder de plaatsvervangende leden, blz. 645

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991
– 6 (1989-1990) – Nr. 1 (Toelichtingen)
– 7 (1989-1990) – Nrs. 1 tot 4
– 13 (1989-1990) – Nr. 1 (Advies SERV)
– 15 (1990-1991) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991

– 6 (1989-1990) – Nr. 1 (Toelichtingen)
– 8 (1989-1990) – Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 7 + Addenda) en 8 tot 13
– 13 (1989-1990) – Nr. 1 (Advies SERV)
– 15 (1990-1991) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende begrotingstechnische bepalingen alsmede bepalingen tot begeleiding van de begroting 1991

– 424 (1990-1991) – Nrs. 1 tot 19

Algemene bespreking (Voortzetting)

Leefmilieu en Natuurbehoud, blz. 645

Sprekers : de heer J. Dufaux, verslaggever, de heer C. Lisabeth, verslaggever, de heren Jos Bosmans, Jozef Bosmans, J. Timmermans, Minister T. Kelchtermans, de heren J. Cuyvers, R. Van Hooland, W. Verreycken, E. Gryp, J. Caudron, E. Van Vaerenbergh, M. Capoen

Regeling van de werkzaamheden, blz. 670

**Nr. 23 Vrijdag 14 december 1990
Middagvergadering**

Berichten van verhindering, blz. 671

Voorstellen van decreet

Indiening en verwijzing, blz. 671

Voorstel van resolutie

Indiening en verwijzing, blz. 671

Beleidsbrief

Indiening en verwijzing, blz. 671

Verslag van het Rekenhof

Indiening en verwijzing, blz. 671

Verslagen

Indiening, blz. 672

Verzoekschrift

Indiening en verwijzing, blz. 673

Opmerking van het Rekenhof

Indiening en verwijzing, blz. 673

Kennisgeving van het Arbitragehof

Indiening, blz. 673

Schriftelijke vragen (Regl. art. 74)

Indiening, blz. 674

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991

- 6 (1989-1990) – Nr. 1 (Toelichtingen)
- 7 (1989-1990) – Nrs. 1 tot 4
- 13 (1989-1990) – Nr. 1 (Advies SERV)
- 15 (1990-1991) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991

- 6 (1989-1990) – Nr. 1 (Toelichtingen)
- 8 (1989-1990) – Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 7 + Addenda) en 8 tot 13
- 13 (1989-1990) – Nr. 1 (Advies SERV)
- 15 (1990-1991) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende begrotingstechnische bepalingen alsmede bepalingen tot begeleiding van de begroting 1991

- 424 (1990-1991) – Nrs. 1 tot 19

Algemene bespreking (Voortzetting)

Leefmilieu en Natuurbehoud (Voortzetting), *blz. 674

Sprekers : Minister T. Kelchtermans, de heren J. Geysels, A. Denys, E. Gryp, mevrouw N. Maes

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991

- 6 (1989-1990) – Nr. 1 (Toelichtingen)
- 7 (1989-1990) – Nrs. 1 tot 4
- 13 (1989-1990) – Nr. 1 (Advies SERV)
- 15 (1990-1991) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Artikelsgewijze bespreking, blz. 681

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse

Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991

- 6 (1989-1990) – Nr. 1 (Toelichtingen)
- 8 (1989-1990) – Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 7 + Addenda) en 8 tot 13
- 13 (1989-1990) – Nr. 1 (Advies SERV)
- 15 (1990-1991) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Artikelsgewijze bespreking, blz. 682

Sprekers : de heren A. Denys, J. Geysels, Minister G. Geens, de heren J. De Seranno, R. Daems, G. Janzegers, mevrouw N. Maes

Ontwerp van decreet houdende begrotingstechnische bepalingen alsmede bepalingen tot begeleiding van de begroting 1991

- 424 (1990-1991) – Nrs. 1 tot 19

Artikelsgewijze bespreking, blz. 711

Sprekers : de heer A. Denys, Minister G. Geens, de heren A. Deneir, R. Daems

Ontwerp van decreet houdende wijziging van het decreet van 19 juni 1978 betreffende het Nederlandstalige openbare bibliotheekwerk

- 407 (1990-1991) – Nrs. 1 tot 3

Artikelsgewijze bespreking, blz. 749

Hulde aan de scheidende Griffier, blz. 750

Benoeming van de Griffier, blz. 752

Mededeling van de Voorzitter

Commissie belast met het onderzoek over het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse, blz. 753

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991

- 6 (1989-1990) – Nr. 1 (Toelichtingen)
- 7 (1989-1990) – Nrs. 1 tot 4
- 13 (1989-1990) – Nr. 1 (Advies SERV)
- 15 (1990-1991) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Hoofdelijke stemming, blz. 753

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar

- 6 (1989-1990) – Nr. 1 (Toelichtingen)
- 8 (1989-1990) – Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 7 + Addenda) en 8 tot 13
- 13 (1989-1990) – Nr. 1 (Advies SERV)
- 15 (1990-1991) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Aangehouden stemmen, blz. 754

Sprekers : de heren G. Janzegers, R. Daems

Hoofdelijke stemming, blz. 762

Sprekers : de heren A. Denys, J. Geysels, G. Annemans

Voorstel van motie van overeenstemming
Hoofdelijke stemming, blz. 765

Ontwerp van decreet houdende begrotingstechnische bepalingen alsmede bepalingen tot begeleiding van de begroting 1991

- 424 (1990-1991) – Nrs. 1 tot 19

Aangehouden stemmen, blz. 766

Spreker : de heer R. Daems

Hoofdelijke stemming, blz. 771

Samenstelling van een Commissie

Wijziging onder de vaste leden, blz. 772

Ontwerp van decreet houdende wijziging van het decreet van 19 juni 1978 betreffende het Nederlandstalige openbare bibliotheekwerk

- 407 (1990-1991) – Nrs. 1 tot 3

Hoofdelijke stemming, blz. 772

Regeling van de werkzaamheden, blz. 773

Bijlage 1

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991. Tabel, blz. 777

Bijlage II

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991. Tabel, blz. 785

Bijlage III

Vraag om uitleg

Commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud

Vraag om uitleg van mevrouw F. Brepoels aan de heer T. Kelchtermans, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Natuurbehoud en Landinrichting, over de jacht in het Schulensbroek, blz. 824

VOORZITTER : de heer L. Vanvelthoven

- *De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.*

- *De vergadering wordt geopend om 9.35 uur.*

De Voorzitter : Dames en heren, de vergadering is geopend.

BERICHTEN VAN VERHINDERING

G. Cardoen, M. Mahieu, C. Marchand, M. Schoeters, H. Suykerbuyk, W. Van Durme ; gezondheidsredenen.

E. Baldewijns ; buitenslands.

J. Cuyvers, J. Dufaux, R. Uyttendaele ; ambtsverplichtingen.

ONTWERP VAN DECREET houdende de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991

- 6 (1989-1990) - Nr. 1 (Toelichtingen)

- 7 (1989-1990) - Nrs. 1 tot 4

- 13 (1989-1990) - Nr. 1 (Advies SERV)

- 15 (1990-1991) - Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

ONTWERP VAN DECREET houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991

- 6 (1989-1990) - Nr. 1 (Toelichtingen)

- 8 (1989-1990) - Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 7 (+ Addenda) en 8 tot 13

- 13 (1989-1990) - Nr. 1 (Advies SERV)

- 15 (1990-1991) - Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

ONTWERP VAN DECREET houdende begrotingstechnische bepalingen alsmede bepalingen tot begeleiding van de begroting 1991

- 424 (1990-1991) - Nrs. 1 tot 19

Algemene bespreking (Voortzetting)

De Voorzitter : Dames en heren, aan de orde is de voortzetting van het begrotingsdebat.

ONDERWIJS EN VORMING

De Voorzitter : Wij behandelen de materies waarvoor de Ministers Coens, De Batselier en De Wulf bevoegd zijn, met name Onderwijs en Vorming.

Gelet op het feit dat, als iedereen zijn spreektijd gebruikt, wij tot vannacht half één bezig zijn, moet u begrijpen dat ik vandaag zeer streng op de timing zal letten.

Mevrouw Leysen, verslaggever, heeft het woord.

Mevrouw A. Leysen, verslaggever (*op de tribune*) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, collega's, de Commissie voor Onderwijs

en Vorming heeft de haar toegewezen decreetbepalingen en secties van het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991 gedurende vier vergaderingen besproken. Tijdens de eerste vergadering kwamen landbouwworming en middenstandsopleiding enerzijds en beroepsopleiding anderzijds aan bod.

De middenstandsopleiding kende in de jaren 1980 een forse groei in de ondernemingsopleiding en de voortgezette vorming voor gevestigde zelfstandigen en KMO's, terwijl het aantal leerovereenkomsten nog beperkt aangroeide ondanks de verlenging van de leerplicht en de denataliteit. Vanaf 1989 daalt het aantal leerovereenkomsten. In de begroting is een uitgave vermeld van 1.406.500 frank tegenover 1.313.500 frank vorig jaar.

Wat de landbouwscholing betreft, werd het fonds van de beroepsscholing vervangen door een niet-gesplitst krediet. De toelage werd opgetrokken van 75 miljoen frank naar 80 miljoen frank. De informatie-activiteiten werden uitgebreid omwille van de problematiek van Europa 1992 en om een milieuvriendelijke landbouw te realiseren.

Tijdens de bespreking drongen de commissieleden aan op een goede coördinatie van de volwassenopleidingen die verdeeld is over de drie Gemeenschapsministers. Hierdoor kunnen overlappingsen worden vermeden, wordt de bestaande infrastructuur optimaal gebruikt en worden de schaarse financiële middelen efficiënter aangewend.

Leysen

Voor de impulsgebieden worden er extra-mogelijkheden voorzien, met name 300 miljoen frank voor de beroepsopleiding en 100 miljoen frank voor de middenstandsopleiding.

Het belang van de beroepsopleiding wordt in de begroting vertaald in een substantiële verhoging van de dotatie. Die wordt met 250 miljoen frank opgetrokken tot 2 miljard 277,7 miljoen frank, waarvan 304,4 miljoen frank bestemd is voor de aankoop van investeringsgoederen. Met het bijkomende budget van 250 miljoen frank voor nieuwe opleidingsinitiatieven kunnen dan ook prioritair drempeleverlagende vooropleidingsmodules worden uitgebouwd. Aangezien de Weer-Werkactie middels een budget van 1 miljard 78 miljoen frank begin 1991 veralgemeend wordt over heel Vlaanderen, kan op een verhoogde participatie van Weer-Werkklanten gerekend worden.

De VDAB is voor bepaalde sectoren de bevoorrechte partner geworden inzake de uitbouw van opleidings- en tewerkstellingsinitiatieven in het kader van de 0,18 ten honderd bijdrage.

Met betrekking tot de activiteitenprogramma's kondigde de Gemeenschapsminister namens de Executieve nog een amendement aan.

De decreetbepalingen en de secties inzake middenstandsopleiding, landbouwscholing en beroepsopleiding, alsmede de bevestiging van de conformiteit van de administratieve begroting met de algemene doelstelling van de programma's, werden telkens met 10 stemmen bij één onthouding aangenomen.

In de onderwijsbegroting 1990 waren 46 begrotingsfondsen opgenomen. Die worden nu grotendeels afgeschaft en geïntegreerd in de algemene begroting of vervangen door een thesaurierekening. Enkel het Fonds voor het Leerlingenvervoer, het Fonds voor de Navorming en Fondsen voor de Recuperatie van Wedden werden behouden omdat het organieke fondsen zijn. Deze technische aanpassing van de begroting 1991 heeft

gevolgen voor de vergelijkbaarheid tussen de begrotingscijfers 1991 en de begrotingscijfers 1990. Zo stijgen de uitgaven van programma's waarin fondsen werden afgeschaft en waarvan de fondsen niet alleen gestijfd werden met kredieten maar tevens aangevuld werden met eigen ontvangsten meer dan normaal. Thans wordt het volle bedrag van de kost van de activiteit in de uitgavenbegroting ingeschreven, terwijl de ontvangsten rechtstreeks in de middelenbegroting worden opgenomen.

Voor het begrotingsjaar 1991 werden 187,2 miljard frank betalingskredieten ingeschreven voor onderwijs of 45,9 ten honderd van de totale betalingskredieten van de Vlaamse Gemeenschap. Dit moet worden vergeleken met de 176,5 miljard frank betalingskredieten of 46,6 ten honderd van het totaal die werden ingeschreven voor 1990. Uit deze vergelijking blijkt dat het aandeel van het onderwijs in de globale uitgaven van de Vlaamse Gemeenschap verminderd is met 0,7 ten honderd.

Het onderwijs zal moeten blijven rekenen op de solidariteit binnen de Vlaamse Gemeenschap om de onderwijsuitgaven te financieren. De middelen die de Gemeenschappen specifiek voor onderwijs zijn toebedacht in de financieringswet van 16 januari 1989 volstaan inderdaad niet.

In 1991 gaat 92,4 ten honderd van de middelen naar eigenlijke onderwijsprogramma's. Circa 3,5 ten honderd van de middelen wordt besteed aan de PMS-centra, het leerlingenvervoer, het afstandsonderwijs en het programma algemeen onderwijs en vorming. De administratie slurpt ongeveer 1,2 ten honderd van het budget op.

Zoals de vorige jaren werd ook nu weer veel aandacht gevraagd voor de herwaardering van het leraarsambt. In de bespreking werd de nadruk gelegd op de sectoriële CAO waardoor een financiële herwaardering wordt gerealiseerd.

De groei van de onderwijslonen wordt op jaarbasis geraamd op 6,06 ten honderd, dit betekent een bedrag van 7,6 miljard frank. Zoals voor de

ambtenaren worden voor de Vlaamse leerkrachten reële bijkomende loonsverhogingen bepaald voor de periode 90-91-92.

Een vermindering van de weddekredieten in 1991 met 200 miljoen frank kan worden gerealiseerd door versnelde reëffectatie en valorisatie van de boventalligen, te wijten aan het invoeren van de nieuwe tellingsdatum.

De werkingsmiddelen voor het gemeenschapsonderwijs worden vastgelegd op 6,296 miljard frank en voor het gesubsidieerd onderwijs op 13,2545 miljard frank.

De niet-indexatie van de niet-looncomponent binnen de werkingsenvelopes betekent een besparing ten opzichte van het lentedecreet ten belope van 202,1 miljoen frank. Het beperken van het aantal stagiairs tot 0,4 ten honderd heeft een budgettaire weerslag van 175 miljoen frank.

De Commissie had ook aandacht voor de modernisering en automatisering van het administratief apparaat. Twee belangrijke maatregelen werden vooropgezet, namelijk de reorganisatie van het departement en het realiseren van het informatica-plan. Voor dit laatste is een extra budget ten belope van 100 miljoen frank uitgetrokken.

Het krediet voor de studietoelagen werd verhoogd met 144,7 miljoen frank. Dit is geen uitbreiding van de middelen voor studietoelagen, maar wel het gevolg van het regelen van de vrijstelling van het bijkomend inschrijvingsgeld voor de beursgerechtigde HOBUSTudenten. Er werd door de commissieleden van gedachten gewisseld over de criteria voor het toekennen van studiebeurzen en over het toekennen van sociale voordelen aan HOBUSTudenten.

In 1991 zal aan het basisonderwijs 2,7 miljard frank meer worden besteed. De gemiddelde kostprijs voor een leerling basisonderwijs bedraagt 72.593 frank. Wat het basisonderwijs betreft blijft de hulp aan kinderen met leerproblemen een belangrijke prioriteit. De inspanning van 100 miljoen frank extra middelen – in

Leysen

de vorm van extra-lestijden voor de taakleraar – wordt in 1991 aangehouden. Voorts werden aan de Minister vragen gesteld over de veralgemening van het VLO.

Het secundair onderwijs slorpt 42,7 ten honderd van de totale onderwijsmiddelen op en is daarmee budgettair de belangrijkste onderwijssector. In 1991 wordt 79,9 miljard frank ingeschreven voor secundair onderwijs, wat een stijging inhoudt van 4,5 ten honderd ten opzichte van 1990. De gemiddelde kostprijs voor een leerling secundair onderwijs komt daarmee op 186.781 frank.

Het buitengewoon onderwijs kwam vrij uitvoerig aan bod. Voor dit onderwijs is 9,8 miljard frank ingeschreven voor 1991 of 4,5 ten honderd meer dan in 1990. De gemiddelde kostprijs voor een leerling buitengewoon onderwijs – lager en secundair – bedraagt voor 1991 : 294.656 frank. De vragen betroffen vooral problemen zoals busbegeleiding, gevolgen van de besparingsoperaties die zich in dit zeer specifieke onderwijs voordoen.

De totale kredietinschrijvingen voor het hoger onderwijs buiten de universiteit belopen 13,6 miljard frank of een stijging met 6,6 ten honderd. Hier moet evenwel worden opgemerkt dat de cijfers 1990 en 1991 niet helemaal vergelijkbaar zijn omdat in 1991 een aantal uitgaven rechtstreeks zijn opgenomen in de kredieten, terwijl deze in 1990 via fondsen werden gefinancierd. Voor het hoger onderwijs van het lange type is een besparing ingeschreven ten belope van 75 miljoen frank.

Voor het universitair onderwijs – inclusief wetenschappelijk onderzoek – wordt in 1991 19,2 miljard frank ingeschreven. Wat 3,5 ten honderd meer is. Inzake de kostprijs van het politiek akkoord met betrekking tot de universiteiten deelde de Gemeenschapsminister mee dat de totale meerkost op ongeveer 140 miljoen frank wordt geraamd.

Voor het onderwijs voor sociale promotie, dat tevens het deeltjds kunst-

onderwijs inhoudt, wordt 5,6 miljard frank ingeschreven, wat 15,1 ten honderd meer is dan in 1990. Ook hier moet worden gewezen op de niet-vergelijkbaarheid van de cijfers. De jaarlijkse stijging van het aantal leerlingen dat participeert aan het OSP bedraagt de jongste 5 jaar gemiddeld 5 ten honderd. Ook de integratie van de basiseducatie in dit programma verklaart voor een aanzienlijk deel de stijging van 15 ten honderd van de kredieten. Voor de uitvoering van het decreet op de basiseducatie wordt een krediet van 164,4 miljoen frank ingeschreven. In de Commissie werd betreurd dat het nieuwe decreet budgettair niet geheel kon worden uitgevoerd.

De PMS-sector zal in 1991 2,5 miljard frank kosten, wat 3,9 ten honderd meer is. In het kader van de begrotingsbesprekingen werd een vermindering van 30 miljoen frank ingeschreven. Dit zal moeten worden gerealiseerd door de vermindering van de organieke omkadering zoals bepaald in het programmadecreet. Door de commissieleden werd toch gewezen op de toename van het aantal taken toegewezen aan de PMS-centra ondanks de vermindering van de financiële middelen.

Voor het programma leerlingenvervoer wordt een totaal aan kredieten ingeschreven ten belope van 1,3 miljard frank, wat nagenoeg gelijk is aan de kredieten in 1990.

Voor het afstandsonderwijs werd 82,7 miljoen frank ingeschreven of 4,4 ten honderd. Dit bescheiden programma dekt de toelagen aan het STOHO en de Dienst Schriftelijk Onderwijs.

De inschrijvingen voor het programma algemeen onderwijs en vorming in 1991 belopen 2,7 miljard frank wat bijna een verdubbeling van de uitgaven omvat ten opzichte van 1990. De verhoging van de uitgaven in dit programma zijn voornamelijk het gevolg van nieuwe kredietinschrijvingen voor de ARGO en noodzakelijke inschrijvingen ten gevolge van de financiële lasten verbonden aan de investeringslasten van de schoolgebouwen. De kredieten voor de

navorming bedragen voor 1991 252 miljoen frank. Dit is een vermindering van 10 ten honderd in vergelijking met het jaar 1990.

Naar aanleiding van het verslag van het onderzoek van de ontwerpbegroting door het Rekenhof werden in de Commissie een aantal opmerkingen geformuleerd. Door de Commissie werd gesuggereerd om in fine van het artikel 44, paragraaf 3, bladzijde 20 de woorden „tenzij de fout te wijten is aan de betalende overheid” toe te voegen. Met betrekking tot het punt 4.3.3. – Varia (2) op bladzijde 29 heeft de Commissie voor Onderwijs en Vorming er de Commissie voor Financiën en Begroting op gewezen dat door artikel 10 van het lentedecreet artikel Sbis, tweede lid, 1, van de wet van 6 juli 1970 op het buitengewoon en geïntegreerd onderwijs wordt opgeheven.

De Commissie onderschrijft de suggestie dat de begrotingen van de ARGO en de DIGO aan de Vlaamse Raad moeten worden voorgelegd.

Met betrekking tot de migrantenproblematiek wees een lid erop dat in sectie 35 – algemeen onderwijs en vorming – dit jaar voor het eerst pro memorie een artikel migrantenonderwijs werd opgenomen. Er werd gepleit om in het onderwijs dringend werk te maken van een geïntegreerde en structurele aanpak van deze problematiek die moet steunen op twee pijlers.

Er werd ook geïnformeerd naar de lasten uit het verleden. In 1989 werd 4,1 miljard frank voorgefinancierd ; volgens de Executieve komt dit ten laste van de nationale begroting, maar de hiervoor bestemde nationale kredieten werden geschrapt. Voor 1989 moet er nog 2,7 miljard frank worden gevonden. De begroting 1990 werd niet overschat. Na meer dan een jaar zal een verrekening van de voorfinanciering met de nationale Regering moeten gebeuren. De nationale Regering schreef 2,7 miljard frank in het bijblad 1989 in, 1,5 miljard frank in het bijblad 1990 en 1 miljard frank in het bijblad 1991, maar het geld is nog niet door de Vlaamse Gemeenschap verworven.

Leysen

Bij de artikelsgewijze bespreking werd een amendement, ondertekend door elke partij, ingediend bij artikel 29 – stuk 8, 1989-1990 – Nr. 2 – dat ertoe strekt een paragraaf 5 toe te voegen luidend als volgt : De opbrengst van de verkoop van onroerende installaties door de universitaire instellingen, bedoeld in paragrafen 3 en 4, wordt geboekt als een ontvangst van het geaffecteerd patrimonium van deze instellingen. Het amendement strekt ertoe deze inkomsten te kunnen boeken als ontvangsten van het geaffecteerd patrimonium van deze instellingen. Het amendement wordt eenparig door de Commissie aangenomen.

Artikel 29 wordt met 9 stemmen bij 2 onthoudingen aangenomen.

De andere decreetbepalingen en secties werden telkens met 9 stemmen tegen 2 aangenomen. De conformiteit van de administratieve begrotingen met de algemene doelstellingen van de programma's werd eveneens met 9 stemmen tegen 2 bevestigd.

De Voorzitter : Mevrouw Panneels-Van Baelen, verslaggever, heeft het woord.

Mevrouw M. Panneels-Van Baelen, verslaggever (*op de tribune*) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, uw Commissie voor Onderwijs en Vorming besprak de artikelen 111 tot en met 119 – Titel II, hoofdstuk IX – van het ontwerp van decreet houdende begrotingstechnische bepalingen tot begeleiding van de begroting 1991.

In de algemene bespreking deed een lid opmerken dat niet alle gekende besparingsmaatregelen in dit decreet waren opgenomen. Alleen hetgeen decretaal moest worden geregeld vond men in deze artikelen, was het antwoord van de Minister.

Artikel 111 bepaalt dat in de begroting 1991 de indexatie van 40 ten honderd aan de consumptieprijzen niet wordt toegepast op de werkingsmiddelen en werkingstoelagen voor het onderwijs. Hierbij herinnerde een lid de Gemeenschapsminister eraan dat

hij tijdens de bespreking van artikel 2 van het decreet betreffende het onderwijs- opgemerkt heeft dat het mechanisme perfect is, maar dat het niet verhindert dat de Executieve kan ingrijpen om tot besparing te besluiten. Deze besparing leidt tot een minuitgave van 202 miljoen frank : 65 miljoen frank voor het gemeenschapsonderwijs op een totaal van 6,3 miljard frank en 137 miljoen frank op een totaal van 13,3 miljard frank voor het gesubsidieerd onderwijs.

Artikel 112 stelt een vermindering van 1 ten honderd budgettaire ambten voor in de PMS-centra met ingang van het schooljaar 1991-1992. De besparingsweerslag op jaarbasis is ongeveer 30 miljoen frank. Daarnaast moet men ook overgaan, vanaf hetzelfde ogenblik, tot de blokkering van het aantal centra om een echt besparingseffect te bekomen. De discussie omtrent dit artikel ging vooral over de splitsing van een PMS-centrum, verbouwingsdossiers van PMS-centra die niet kunnen worden goedgekeurd, daar de commissie van deskundigen in de schoot van DIGO nog niet werd opgericht.

Artikel 113 vormt de decretale basis voor de vermindering in omkadering in de PMS-centra. Commissieleden zijn erover bekommerd hoe de PMS-centra in de toekomst hun veelvuldige taken zullen kunnen vervullen. Op de vraag van een lid in verband met de openingsuren van de PMS-centra antwoordt de Gemeenschapsminister dat de centra 40 uur per week open zijn. Ze kunnen dit realiseren door bijvoorbeeld 's avonds of op een zaterdagvoormiddag voor het publiek toegankelijk te zijn. Studiebegeleiding en oriëntatie zijn belangrijke taken die niet mogen worden losgekoppeld van het onderwijs, aldus de Gemeenschapsminister.

Artikel 114 maakt de afschaffing mogelijk van inschrijvingsgelden voor niet-EG-burgers in het lager onderwijs. Sinds 1980 werden bijkomende inschrijvingsgelden gevraagd aan buitenlandse studenten. Over de wettelijkheid van deze heffingen werden vragen gesteld, gezien enkele arresten van het Europees Hof. De artikelen 59, 60 en 61 van de wet van 21

juni 1985 betreffende het onderwijs regelden het bijkomend inschrijvingsgeld organiek. Hierbij werd rekening gehouden met de Europese rechtspraak, zodat EG-leerlingen die bij ons een beroepsopleiding volgen geen bijkomend inschrijvingsgeld betalen. Het gevolg hiervan was dat alleen de niet-EG-burgers in het lager onderwijs inschrijvingsgeld moesten betalen. Het gaat om een zeer klein bedrag met hoge inningskosten, zodat het beter was dit ook op te heffen in het kader van de administratieve vereenvoudiging.

In het decreet betreffende het onderwijs-11 wordt de tellingsdatum van de leerlingen in de verschillende sectoren op 1 februari gebracht. Artikel 115 zorgt dat dit ook van toepassing is op de internaten.

Artikel 116 maakt de financiële herstructurering van het RUCA mogelijk en geeft een wettelijke basis aan deze bijkomende middelen. 53,7 miljoen frank wordt ingeschreven als maximaal terugvorderbaar voorschot ter aanvulling van de werkingsmiddelen. Een lid doet opmerken dat de terugbetalingsmodaliteiten niet werden geregeld. De Gemeenschapsminister antwoordt hierop dat dit dient te gebeuren, maar dat het hier wel gaat over een terugvorderbaar voorschot en niet om extra middelen.

Artikel 117 geeft een dotatie ter financiering van de budgettaire gevolgen van een sectorieel akkoord aan het UZ Gent. Dit artikel werd zonder bemerkingen aanvaard.

Artikel 118 regulariseert het wachtgeld of de wachtgeldtoelage van de personeelsleden die werden gedetacheerd naar Europese scholen. Omdat artikel 2 van het koninklijk besluit 471 door het decreet betreffende het onderwijs-11 werd opgeheven kwam dit wachtgeld op de helft van de laatste activiteitswedde. Het Europees Hof van Justitie besliste in een arrest van 5 april 1990 dat dit in strijd was met het Europees Gemeenschapsverdragsrecht. Door het akkoord in het Overlegcomité Regering-Executieven, is de voorwaarde thans vervuld en kan aan de opheffingsbepaling terugwerkende kracht worden verleend.

Panneels-Van Baelen

Artikel 119 bepaalt dat artikel 115 uitwerking heeft met ingang van 1 september 1990.

De artikelen van 111 tot en met 119 van Titel II – Hoofdstuk IX werden met 8 stemmen tegen 3 aangenomen. (Applaus)

De Voorzitter : De heer Moors heeft het woord.

De heer C. Moors (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, in de eerste plaats dank ik de verslaggevers voor hun uitgebreid verslag dat niet alleen een getrouwe weergave geeft van de commissiebesprekingen, maar dat door het statistisch materiaal ook een belangrijke documentatiewaarde heeft.

Ik zal een drietal punten behandelen, meer bepaald de financiering van het onderwijs, de maatregelen die dit jaar zullen worden genomen en de actuele problematiek van het hoger onderwijs, respectievelijk het voorontwerp van decreet inzake de universiteiten en de organisatie van het hoger onderwijs buiten de universiteit.

De financiering van het onderwijs zal blijvend onze aandacht vragen. De begrotingsbesprekingen in de nationale Onderwijscommissie waren steeds communautair geladen. Door de financieringswet werden de mechanismen en de middelen vastgelegd die ter beschikking van de Gemeenschap worden gesteld voor de financiering van het onderwijs. Deze middelen zijn helaas onvoldoende om de kosten voor het onderwijs volledig te betalen.

Dankzij de fusie van de Nederlandstalige Gemeenschap en het Vlaams Gewest is een Vlaams onderwijsbeleid mogelijk. Dat de optie van één deelparlement en één Executieve een gelukkige keuze was, bewijzen de moeilijkheden die zich op onderwijsgebied in het Franstalig landsgedeelte voordeden.

Wij zijn echter bezorgd om de haalbaarheid van deze financiering ;

prognoses tonen immers aan dat de spanning tussen enerzijds de BTW-middelen die ter financiering van het onderwijs worden overgeheveld en anderzijds de reële onderwijskosten nog zal vergroten.

In het advies van de SERV van 6 september 1989 staat : De onderwijsuitgaven gewoon aanpassen aan de middelen die de financieringswet daarvoor geeft, betekent een reële afname van de onderwijsuitgaven over een periode van 10 jaar van 26,9 miljard frank. Dat is onuitvoerbaar zonder een grondige wijziging van ons onderwijs- en vormingssysteem.

Er werd daarover uitvoerig gesproken tijdens de beraadslaging van de begroting 1991. Volgens de Minister wordt de totale begroting van onderwijs geschat op 196,3 miljard frank. Op het ogenblik wordt echter 11,2 miljard frank niet gefinancierd door het stelsel van de BTW. Er is dus een tekort ten aanzien van de financieringswet. Hierdoor zal het spanningsveld in de toekomst vergroten, temeer omdat andere departementen meer middelen vragen. Men is bovendien steeds geneigd middelen te onttrekken aan de begroting van onderwijs, die de grootste is van alle Vlaamse begrotingen.

Hoe dan ook, onderwijs neemt toch nog altijd 46 à 47 ten honderd van de totale middelen van de Vlaamse begroting voor zijn rekening. Maar, wij kunnen er niet om heen dat onderwijs zeer belangrijk is, dat hoeft ik zeker aan de collega's van de Commissie voor Onderwijs niet uit te leggen. Wij moeten echter in dit debat stellen dat onderwijs en vorming primordiaal is voor ons land en zeker ook voor de Vlaamse Gemeenschap. De besparingen die wij de jongste jaren hebben moeten doen, worden steeds sterker gevoeld. In een reeks van scholen rijzen inderdaad problemen inzake werkingskredieten. De uitrusting, vooral van technische scholen, komt sterk in het gedrang. Degenen die beheerder zijn van gemeentelijke, stedelijke of vrije onderwijsinstellingen weten welke inspanningen er aan deze zijde moeten worden gedaan om gelden bijeen te brengen en de financiering, zelfs op

didactisch vlak, mogelijk te maken. Ik wijs ook op de noodzaak tot revalorisatie van de wedden, maar daarover is reeds zoveel gesproken.

Kortom, wij kunnen niet anders dan blijvend pleiten dat de onderwijsmiddelen zouden worden verruimd, zodat een degelijk beleid ter zake mogelijk is. Het kan niet dat Vlaanderen aan onderwijs minder middelen zou toekennen dan andere streken, vooral Europese streken, waar bijzonder veel aandacht wordt besteed aan het onderwijs. Wij moeten verhinderen dat situaties zoals in Wallonië of in Frankrijk zich hier voordoen en dat kan alleen wanneer men voldoende mogelijkheden heeft op financieel vlak om een verantwoord onderwijsbeleid te voeren.

Mijnheer de Voorzitter, ik wens nog even in te gaan op enkele bedenkingen in verband met de begroting zelf. In het onderwijsdecreet-II, het lentedecreet genoemd, zijn een aantal zaken opgenomen die ik vandaag ter beoordeling wil voorleggen. In het lentedecreet werd onder meer de indexering van de werkingsmiddelen besproken, waarbij werd gevraagd naar de kostprijs van deze operatie. Bij de bespreking van artikel 2 heb ik ervoor gewaarschuwd dat het nieuwe indexeringsmechanisme niet verhinderde dat de Executieve besparend kan ingrijpen. Het gevolg van een besparende ingreep is dat de indexering van het daaropvolgende jaar gebeurt op een lager bedrag en dus blijft doorwerken. Daaromtrent werd in de Commissie een uitvoerige discussie gevoerd, nog vóór het zomerreces. Tot onze spijt moeten wij vaststellen dat precies op de werkingsmiddelen onmiddellijk werd bespaard en dat in het programmadecreet een wijziging van de berekeningsformule wordt vooropgesteld. De niet-looncomponent binnen de werkingsenveloppe wordt niet geïndexeerd. Wij hopen hoe dan ook dat deze besparing tot het begrotingsjaar 1991 zal beperkt blijven en dat men het indexeringsmechanisme niet zal laten werken op het effectieve bedrag, weerhouden voor het begrotingsjaar 1991, maar dat men het bedrag zal corrigeren, namelijk zonder rekening te houden met het bespaar-

Moors

de bedrag in 1991, zodat men in 1992 met een juiste berekening verder kan gaan, zoniet krijgen we een cumulatief besparingseffect.

Anderzijds wachten nog belangrijke bepalingen van het goedgekeurde decreet op uitvoering. Wij denken aan de oprichting van de VLOR en de herstructurering van de inspectie, die beide op 1 september 1991 werkzaam zouden moeten zijn. Voor de VLOR werd een pro memorie krediet ingeschreven. Het opstarten van de VLOR impliceert een complete herschikking van de bestaande raden. Zal de VLOR echter op 1 september 1991 operationeel kunnen zijn? Dezelfde vraag kan worden gesteld in verband met de inspectie en de begeleiding. Een nieuw concept, dat vastgelegd werd in twee rapporten, vertrekt vanuit een totaal andere visie op de kwaliteitsbewaking dan nu het geval is. Indien dit nieuwe inspectie- en begeleidingskader op 1 september 1991 van start moet gaan, moet in dit dossier dringend vooruitgang worden geboekt, teneinde chaos en onrust bij de bestaande inspectie te vermijden.

Belangrijk in dit geheel is eveneens de oprichting van de dienst voor ontwikkelingswerk. Dit heeft een gans andere betekenis dan men zou kunnen denken. Het gaat hier inderdaad om de ontwikkeling van het onderwijsconcept in Vlaanderen. In de geest van artikel 6 van het schoolpact moeten de minimum lessenroosters en het minimum leerplan uitgewerkt worden door de dienst ontwikkeling.

Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, ik maak van de gelegenheid gebruik om erop aan te dringen dat de relatie VLOR, de dienst ontwikkeling, administratie en kabinet, degelijk zou worden uitgewerkt. Het creëren van zoveel nieuwe organen kan een versterking betekenen van het onderwijsbeleid, maar het zou, met de tijd, ook verlamd kunnen werken door een onoverzichtelijk functioneren van advies- en studiediensten, ermee rekening houdend dat, wanneer een decreet tot stand moet komen, naast de adviezen van deze diensten, nog zoveel andere ad-

viezen bij allerlei instanties moeten worden gevraagd.

Thans zal ik even inspelen op de actualiteit.

Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, collega's, de laatste dagen staat het hoger onderwijs zeer sterk in de belangstelling. Voor ons is dit niet nieuw; wij hebben sedert jaren aangevoeld dat op dat vlak moeilijkheden zouden ontstaan. Vandaag betreur ik echter dat er ter zake tegenstrijdige stellingen worden naar voren gebracht.

Het is inderdaad zo dat er thans, op dat vlak, een probleem bestaat: enerzijds is er de noodzaak van de aanpassing van de wet op de universiteiten. Voor de aanpassing van deze wet, die sedert jaren bestaat, zijn er een aantal redenen, onder meer de financiering, die trouwens door de universiteiten zelf wordt geëist. U weet immers dat ter zake een dubbele financiering geldt, waarbij de onderwijsfunctie en het wetenschappelijk onderzoek mogelijk worden gemaakt en waarbij bepaalde vaste kredieten per student worden toegewezen. Welnu, de universiteiten zelf vragen reeds geruime tijd dat de wetenschappelijke onderzoekskredieten niet volledig gekoppeld zouden blijven aan de onderwijskredieten. Zij vragen dus, wat het wetenschappelijk onderzoek betreft, een gedeeltelijke loskoppeling van de financiering per student. Ik denk trouwens dat dit terecht is.

Anderzijds is er een sterke groei van het post-universitair onderwijs; er zijn tal van opleidingen tot stand gekomen. Heel wat studenten volgen trouwens het post-universitair onderwijs. Het is dan ook belangrijk dat op dat vlak orde op zaken wordt gesteld.

Vervolgens kom ik tot de wet op de academische graden. Ter zake verwijs ik naar het dubbel onderscheid, met name de wetenschappelijke en wettelijke graden.

Wij stellen vast dat de universiteit een reeks van opleidingen heeft ingericht en dat tal van uitbreidingen tot stand kwamen, zodanig dat er niet

kan worden uitgemaakt welke opleidingen door de universiteit worden georganiseerd. Daarom is het noodzakelijk een ordening binnen het opleidingsveld tot stand te brengen.

Ik spreek dan nog niet over de problematiek die zich stelt omtrent de mogelijkheid die aan de studenten wordt geboden om, via het Erasmus-programma, elders te gaan studeren. Wij hielden reeds jaren een pleidooi in deze Raad om de mogelijkheid te creëren via kredietsystemen te werken. Dit zijn mogelijkheden die in dit voorstel van decreet kunnen worden uitgewerkt. Mijns inziens is dit niet alleen terecht, maar ook dringend.

Vervolgens wens ik erop te wijzen dat wij hier reeds jaren hebben aangeklaagd dat het zo niet verder kan dat vijftig tot honderd van onze studenten in het eerste jaar universiteit niet slaagt. Ook ter zake moet dringend iets worden ondernomen, ook voor de studenten zelf. Indien wij in staat zijn dit te verhelpen, kan dit als een sociale maatregel worden beschouwd.

Tenslotte wens ik erop te wijzen dat dit decreet, via de aan de gang zijnde discussie, mogelijk wordt, zodat al deze problemen opgelost zullen zijn. Hoe langer wij wachten, hoe meer onzekerheid er aan de universiteiten zal groeien.

Gekoppeld aan deze van de universiteiten, is er ongetwijfeld ook de problematiek van het hoger onderwijs buiten de universiteit.

Ter zake bestaat op dit ogenblik een vermenging. Destijds werd een wet goedgekeurd waarin werd gesteld dat er twee soorten hoger onderwijs bestaat, met name het universitair onderwijs en het onderwijs van universitair niveau. Het hoger onderwijs van het lange type werd in de tweede categorie geïnclassificeerd. Ik heb er niets tegen dat de term universitair niveau wordt vervangen door academisch niveau. Uiteindelijk is het een verandering van term maar het kader blijft behouden. Ik meen echter dat het opnemen van het hoger onderwijs op academisch niveau in het universitair onderwijs een stap te ver gaat.

Moors

Er moet een open discussie worden gevoerd over de juiste betekenis van het universitair onderwijs en van het hoger onderwijs van het lange type buiten de universiteit. Als voorbeeld citeer ik de opleiding van industrieel ingenieur en burgerlijk ingenieur. Het is overduidelijk dat hier een onderscheid in fine bestaat wat de opleiding betreft. Buiten het verschil dat de opleiding van burgerlijk ingenieur een jaar langer duurt dan deze van industrieel ingenieur, is de opleiding tot burgerlijk ingenieur een wetenschappelijke opleiding. De opleiding van industrieel ingenieur is meer praktijkgericht zodat de industrieel ingenieur altijd terecht komt in de onderneming daar waar de burgerlijk ingenieur ook een plaats kan vinden in het wetenschappelijk onderzoek. Uiteindelijk is het de bedoeling van de opleiding van industrieel ingenieur mensen voor de praktijk op te leiden. Dat is het essentiële onderscheid. Deze redenering kan ook voor andere opleidingen worden doorgetrokken, ik denk meer bepaald aan de opleiding van architect. Dit essentiële onderscheid moet dan ook worden behouden. Wij moeten trachten dit standpunt duidelijk te maken aan degenen die nu acties voeren.

Weliswaar is voor bepaalde opleidingen het onderscheid niet altijd even duidelijk. Ik denk bijvoorbeeld aan de economische hogescholen. De curricula van de economische hogescholen en deze van de economische faculteiten aan de universiteit vertonen inhoudelijk een grote gelijkheid, de opleiding voor licentiaat in de economische wetenschappen uitgezonderd. De toegepaste economische wetenschappen aan de universiteit en de economische hogescholen hebben veelal vergelijkbare curricula. Deze verschillen weliswaar van de ene instelling tot de andere. De opleidingen van het HOLT en de universiteit hebben in fine ook een andere bestemming. Voor bepaalde opleidingen is dit zeer duidelijk en voor andere zitten wij juist op de grens van de gelijkwaardigheid.

Wat het HOLT betreft rijzen inder-

daad een aantal problemen waarop wij moeten ingaan. Dat de studenten van deze richting betogen zal ook wel een beetje zijn omdat ze graag betogen naar analogie met voorbeelden die zij elders, bijvoorbeeld, in Frankrijk, hebben gezien. Toch kunnen wij niet ontkennen dat wij deze misnoegdheid eigenlijk door een aantal besparingsmaatregelen in de hand hebben gewerkt. Ik verwijs in dit verband bijvoorbeeld naar het inschrijvingsgeld. Deze maatregel is van in den beginne niet goed overgekomen. Ik heb dit ook herhaaldelijk beklemtoond. Dit verwijt is niet gericht tot de Minister van Onderwijs maar tot de Vlaamse Executieve. Inderdaad, deze maatregel werd door de Vlaamse Executieve opgelegd.

Ik kan er volledig mee akkoord gaan dat het schoolplichtonderwijs tot 18 jaar gratis wordt verstrekt. Dat voor het hele aanbod van het overige onderwijs wel inschrijvingsgeld wordt gevraagd, hiermee kan ik akkoord gaan. Voor het ogenblik hebben wij echter geen opvatting hoe dit precies moet gebeuren.

Er bestaat een inschrijvingsgeld voor het hoger onderwijs van het lange type, evenals voor de universiteit, maar het bedrag ervan verschilt. Voor het onderwijs voor sociale promotie en voor het deeltijds kunstonderwijs bestaat er eveneens een inschrijvingsgeld. Op welke elementen hebben wij ons voor dat inschrijvingsgeld gebaseerd? Welke filosofie lag aan de basis om het bedrag ervan te bepalen? Aan wie moeten die gelden worden overgedragen? Immers, de universiteiten mogen de inschrijvingsgelden behouden, maar het HOLT niet. Ik pleit er dus voor dat we het inschrijvingsgeld globaal zouden aanpakken en doortrekken naar de diverse opleidingen in het leerlingplichtig onderwijs.

Er werden nog andere kleine besparingen gedaan, die tot discussie aanleiding hebben gegeven. Hier ging het om zeer kleine besparingen op pietluttige zaken, maar waarbij bepaalde instellingen en lerarenambten werden betrokken. De besparingen zelf werden trouwens zeer ver doorgevoerd, met name tot 95 ten hon-

derd. Bij wat wij nu doen wordt een groot onderscheid gemaakt tussen de diverse eisen, die mekaar overlappen of tegenspreken. Er zou bijgevolg onverwijld een decreet tot stand moeten komen in verband met het universitair onderwijs. Dat wordt door iedereen gevraagd, ook door de instellingen. Immers, het gaat om veel meer dan het toevoegen van de ene of andere afdeling. Zowel voor de instellingen als voor de studenten is het goed dat via aangepaste curricula een beperking van de studiebelasting wordt opgelegd. Tegen een bepaalde selectie – die geen must is, aangezien wij nog niet rijp zijn om ter zake een effectief systeem in te voeren – hebben wij geen bezwaar. Het gaat hier om een voorafgaandelijke test om na te gaan of de studenten bekwaam zijn bepaalde studierichtingen te volgen.

Wat het hoger onderwijs van het lange type betreft hebben wij ook rekening gehouden met de aldaar bestaande noden. Voor het inschrijvingsgeld hanteren wij een bepaalde filosofie zodanig dat de samenwerking met de universiteiten mogelijk wordt.

Wanneer wij het op die manier aanpakken kunnen wij evenzeer een oplossing bieden voor het onderwijs zelf als de onrust wegnemen die op dit ogenblik bij de studenten heerst. **(Applaus bij de meerderheid)**

De Voorzitter : De heer Beysen heeft het woord.

De heer E. Beysen (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, in dit debat missen wij de socialistische Ministers. Twee van de drie zijn trouwens bevoegd voor deelaspecten van de onderwijsaangelegenheden. Zij geven er vandaag duidelijk de voorkeur aan persverklaringen af te leggen, terwijl hier in hun afwezigheid het onderwijsdebat wordt gevoerd. Er wordt hier dus een unieke kans gemist, precies op het moment dat er onenigheid bestaat in de Vlaamse Executieve en dat er beroering is over het onderwijsbeleid in dit land, om deze Raad, zoals u, mijnheer de Voorzitter, trouwens bij het begin

Beysen

van deze vergadering heeft voorgesteld, trachten te valoriseren.

Indien er één gelegenheid was om daartoe te komen, dan was het wel deze. Ik heb er geen bezwaar tegen dat hier een open debat zou worden gevoerd, waarbij duidelijk de standpunten van de betrokken partijen – en alle partijen zijn bij de Executieve betrokken – uiteindelijk aan bod kunnen komen om de besluitvorming eventueel te wijzigen, in zoverre er vanzelfsprekend een besluitvorming is. Op die manier zouden wij tenminste horen wat er leeft bij de volksvertegenwoordiging in de Vlaamse Raad. Ik meen dat men hier echt van een gemiste kans kan spreken. Er moet geen oorlog via perscommuniqués worden gevoerd. De noodzakelijke open discussie is er niet bij gebrek aan belangstelling van een aantal excellenties die duidelijk andere intenties koesteren dan hier openlijk het debat aan te gaan !

De Voorzitter : Minister Coens heeft het woord.

Minister D. Coens : Mijnheer Beysen, Minister De Batselier heeft zich verontschuldigd : hij komt wat later omdat hij een begrafenis moest bijwonen.

De heer E. Beysen : Mijnheer de Minister, ik zeg alleen dat ik geen éénrichtingsverkeer debat over onderwijs wens. Bij dit debat moeten al degenen die in de onderwijsmaterie betrokken zijn en die vandaag forse verklaringen afleggen in verband met de huidige problematiek, hun standpunt verduidelijken.

De Voorzitter : De heer Denys heeft het woord.

De heer A. Denys : Er was overeengekomen om het debat in verband met onderwijs vandaag te voeren en tegelijk alle vormingsaspecten, die tot de bevoegdheid van de heren De Wulf en De Batselier behoren, te bespreken – net zoals dit gebeurde in de Commissie voor Onderwijs – om een zekere coördinatie en coherentie tot stand te brengen. Waarom is Minister De Wulf dan niet aanwezig ?

De Voorzitter : Mijnheer Denys, omtrent de reden van afwezigheid van de heer De Wulf is mij niets bekend.

Ik zal telefonisch contact met hem laten nemen.

De heer E. Beysen : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, collega's, het is duidelijk dat het ongenoegen in de onderwijswereld zinderogen toeneemt. Vanmorgen nog vernamen wij dat de sinds enkele weken aan de gang zijnde acties in de diverse steden van het Vlaamse land worden uitgebreid. Ik zou dat het resultaat willen noemen van de groeiende kloof tussen het verwachtingspatroon en het rauwe resultaat van het vormingsproces. Ondanks het feit dat wij jaarlijks ongeveer 180 miljard frank aan onderwijs besteden, is niemand, noch kleuterleiders, noch onderwijzers, noch leraars of professoren, gelukkig met de huidige onderwijssituatie.

De heer C. Moors : Zij hebben verhoging van wedde gekregen !

De heer E. Beysen : Het is niet omdat hen een verhoging wordt toegekend dat zij tevreden zijn. Leg uw oor eens een beetje te luisteren.

Ik hoop dat de Voorzitter voor elke onderbreking – net zoals bij basketbal – de klok voor mij stilzet.

De Voorzitter : Mijnheer Beysen, wij spelen hier geen basket. Ik kan dus niet ingaan op uw verzoek.

De heer M. Van Peel : Mijnheer Beysen, als u de situatie van het onderwijs in Vlaanderen bekijkt, moet u toch vaststellen dat Vlaanderen een oase van onderwijsrust kent in vergelijking met Wallonië en Frankrijk.

De heer E. Beysen : Mijnheer Van Peel, ik kom daar straks op terug. Blijkbaar delen wij dezelfde mening, wat waarschijnlijk tot stand werd gebracht door onze veelvuldige contacten tijdens de voorbije dagen.

Ik kom terug tot mijn uiteenzetting. Ook de onderwijsgebruikers, zowel leerlingen, studenten als ouders, ondergaan niet langer een onderwijsbeleid dat volgens hen een duidelijk gebrek aan visie op de toekomst ver-

toont. De voortdurende straatacties in binnen- en buitenland – hoewel ze sterker zijn in het buitenland, toch kunnen wij de acties in het binnenland niet veronachtzamen – demonstren dat de onderwijswereld – ik stel het niet alleen in het Vlaams perspectief – opnieuw in rep en roer staat.

In de snel om ons heen muterende wereld vindt het onderwijsbeleid blijkbaar niet de gepaste sleutel om via creativiteit en flexibiliteit antwoorden te vinden op de uitdagingen die ons aan het eind van deze eeuw te wachten staan : het leven in een wereld met grote tegenstellingen tussen arm en rijk en het aangaan van een strijd die op een zeldzaam hoog technologisch niveau moet worden gevoerd. Die uitdaging moeten wij via een aangepast onderwijsbeleid beantwoorden.

De onrust die zich van vele jonge mensen, maar ook van vele ouders, meester maakt over de toekomstige onderwijsontwikkelingen, doet ons onwillekeurig terugdenken aan de sfeer die we in 1968 hebben meegeemaakt. Ook nu, zij het vooralsnog duidelijk minder nadrukkelijk, loopt men storm tegen gevestigde waarden.

In dit onrustig klimaat tracht de Vlaamse Executieve het hoger en het universitair onderwijs te decreteren, op een ogenblik dat de voordien te onbeheerst doorgedrukte mammoeten dinosaurusdecreten op het terrein nog niet verteerd zijn, wel integendeel.

In een aantal specifieke gevallen neemt de uiting van het ongenoegen spectaculaire proporties aan. Het gebeurt immers zelden dat vooraanstaande directieleden beslissen vervroegd met pensioen te gaan omdat zij, op het einde van hun loopbaan gekomen, niet willen meewerken aan de afbouw van de instellingen aan dewelke zij, dankzij onverdroten inspanningen, naam en faam hebben bezorgd.

Ondanks het feit dat herhaaldelijk en vanuit verschillende hoeken werd gepleit om rekening te houden met het specifiek karakter van het hoger

Beysen

kunstonderwijs – omdat kunst nu eenmaal niet te vergelijken is met enige andere discipline en omdat kunstscholen nu eenmaal door personen en niet door systemen worden gedragen – ondanks dit alles blijft men het hoger kunstonderwijs behandelen zoals het algemeen vormend onderwijs. Zolang dit het geval is, zal het hoger kunstonderwijs aan slagkracht en impact inboeten, omdat het onder de te stringente voorwaarden in dewelke het moet operationeel zijn niet kan instaan voor de impulsen die men redelijkerwijze van hen mag verwachten. Er moet dringend een samenspraak met alle betrokkenen op gang worden gebracht om van daaruit een oriëntatie te kunnen uitbouwen die de toekomst van het hoger kunstonderwijs veilig stelt. De Gemeenschapsminister kan zich in deze vanzelfsprekend verschuilen achter de vaststelling dat de problematiek van het hoger kunstonderwijs in belangrijke mate een aangelegenheid is van ARGO. Gelet op het feit dat wij als politici ARGO niet kunnen ondervragen – dat hebben we zelf zo gewild – moet het begrotingsdebat over onderwijs ons toch wel de mogelijkheid geven om ook enkele ARGO-kreten te slaken, in afwachting dat wij vanaf volgend jaar, zoals ik heb voorgesteld, wellicht een jaarlijkse hoorzitting met de ARGO-verantwoordelijken kunnen houden.

Van deze gelegenheid wil ik in ieder geval gebruik maken om mijn ongerustheid te uiten over de overreglementeringswoede die ARGO momenteel kenmerkt. Het is vaak het kenmerk van nieuwe instellingen dat ze alles en nog wat in reglementen willen gieten – de Vlaamse Executieve zelf is er het prototype van – en de ARGO wil niet onder doen. Ook ARGO is van meet af aan aangetast geworden door de reguleringsziekte. De ARGO-verantwoordelijken worden er best eens aan herinnerd dat de A van ARGO staat voor autonoom en dat autonoom begrepen dient te worden als een verhoogde graad van zelfstandigheid en een vorm van effectief medebeheer.

Mijnheer de Voorzitter, de vraag die

zich vandaag in het onderwijsdebat opdringt is of 1991 het jaar van het hoger en het universitair onderwijs wordt. Als het van de Gemeenschapsminister afhangt moet daarop bevestigend worden geantwoord, want het is zijn vaste intentie. Zal hij echter deze keer zijn slag thuishalen? Dat is lang niet zeker, want de SP is eindelijk wakker geworden. In mijn voorbereidende nota had ik iets anders geschreven, met name: hoe lang zal de SP Minister Coens nog laten betijen?

Maar ondertussen is de SP eindelijk wakker geworden. Na het mammoet-decreet en het dinosaurusdecreet ging het knipperlicht dan toch branden. Beter laat dan nooit. Het is niet verwonderlijk, want door het voortijdig voorstellen van dit universitair decreet, dat nog niet door de Executieve is goedgekeurd, heeft de Onderwijsminister zijn coalitiepartners, ook de Volksunie geprikkeld.

Het is nogmaals een typische uiting van machtsarrogantie, in een stadium dat het overleg met de coalitiepartners met de betrokken onderwijsmilieus nog niet is afgerond, de publieke opinie te doen geloven dat er een nieuw universitair decreet is.

De heer C. Moors : Iedereen weet dat er van het universitair decreet tien versies zijn verspreid, bij alle partijen, in alle milieus.

De heer E. Beysen : Zelfs meer dan tien.

De heer C. Moors : Vele reacties zijn gebaseerd op uitgelekte gegevens die bovendien uit hun verband werden gerukt.

Het is goed dat de plannen ter discussie werden voorgelegd. Het kan ophelderend werken wanneer de intenties inzake universitair onderwijs worden bekend gemaakt en wanneer daarna de politieke afronding gebeurt. Zoniet ontstaat er nog meer onrust. Op het ogenblik hebben alle instellingen de verschillende ontwerp teksten van het universitair decreet ontvangen.

De heer E. Beysen : Ik heb er meer dan tien en er zullen nog meer versies

verschijnen. Mijnheer Moors, er is nog geen nieuw universitair decreet. Wat Coens nu doet is window dressing.

Minister D. Coens : U doet dat, mijnheer Beysen.

De heer E. Beysen : Ik doe dat niet, dit zal verder uit mijn thesis blijken.

Minister D. Coens : U moet uitgaan van ernstige gegevens. Ik heb een voorstel bezorgd aan mijn collega's, aan de verantwoordelijken van de universiteiten en aan de studenten. Hierover wordt onderhandeld. Dit alles zal resulteren in een overleg, dat vanzelfsprekend eerst in de Executieve en vervolgens in de Vlaamse Raad zal plaatsvinden. Dat is de stand van zaken.

De heer E. Beysen : Mijnheer de Minister, u hebt vorige vrijdag een persconferentie gegeven.

Minister D. Coens : Ik stelde het op prijs zelf die voorstellen aan de universiteiten en aan de studenten te bezorgen.

Ik heb hen bovendien uitdrukkelijk gezegd dat het om een voorontwerp gaat dat als basis kan dienen voor bespreking en overleg. Wat u zegt, is window dressing.

De heer E. Beysen : Laten wij elkaar niet van hetzelfde beschuldigen. U kon vaststellen welke reacties die handelwijze heeft veroorzaakt en welke politieke deining erover is ontstaan. Volgens u zijn er geen verschillende versies. Ik heb er echter twaalf of dertien verschillende in mijn bezit.

Minister D. Coens : De universiteiten zijn hierbij reeds maanden, zelfs reeds sedert vorig jaar betrokken. In de schoot van de VLIR werd gezocht naar formulering ten en de voorstellen werden onder de benaming werkdocument, versies aangaande een of ander aspect, aan de universiteiten bezorgd die ze op hun beurt, wat normaal is, aan u en aan anderen hebben doorgespeeld. Op basis van dat proces van partieel, ongestructureerd overleg zijn wij eind november tot een eerste afgerond geheel gekomen. Ik verbind er mij toe alleen dit document als basis voor formele be-

Coens

sprekingen met de universiteiten en de studenten te erkennen, waarna het in de schoot van de Executieve behandeld kan worden.

De heer E. Beysen : Deze manier van werken legt een zware hypotheek op uw decreet, mijnheer de Minister.

Minister D. Coens : Hoe zou u gereageerd hebben, indien ik dat niet gedaan zou hebben, mijnheer Beysen ?

De heer E. Beysen : Ik zou er niet aan denken zo te handelen, mijnheer de Minister. Trouwens, ook de manier waarop u een zogenoemd universitair akkoord hebt bereikt, stemt tot nadenken.

Minister D. Coens : Dat is iets anders.

De heer E. Beysen : Het is in elk geval de aanleiding voor de huidige problemen.

Aangezien mijn spreektijd beperkt is zal ik slechts één voorbeeld aanhalen om uw optreden te illustreren. Mijnheer de Minister, u zal zich herinne-

Ondanks de lichte relatieve dalina van het budget voor Onderwijs beheert Minister D. Coens (CVP) ook in 1991 nog bijna 50 ten honderd van de totale uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap

ren dat u op een bepaalde dinsdag een Antwerpse delegatie hebt ontvangen onder leiding van Senaatsvoorzitter Swaelen en Vice-Premier Schiltz – waarvan ook ik deel uitmaakte – die kwam pleiten voor het inrichten van ingenieursstudies te Antwerpen. Precies een week later komt een universitair akkoord tot stand waarbij noch Senaatsvoorzitter Swaelen, noch Vice-Premier Schiltz betrokken werden. Dat u mij daar niet bij betreft, kan ik nog begrijpen. U bereikte een akkoord met Minister Colla, Staatssecretaris De Meester en Volksunie-volksvertegenwoordiger Coveliers. Met dit akkoord geeft u aan Antwerpen landbouwers in plaats van ingenieurs. Dit komt toch wel lachwekkend over.

Uw optreden was ook politiek niet zonder betekenis. U negeerde immers een aantal mensen, ook uit uw partij, die toch niet de minst belangrijke zijn. Dit is een nieuw voorbeeld van participatie. Aan de hand van voorbijgestreefde methodes heeft u een onderwijsakkoord afgesloten op universitair vlak dat er in feite geen is. U verklaarde immers zelf dat er geen ruimte is voor universitaire expansie. Daar heb ik begrip voor. **(Onderbreking door de heer C. Moors)**

Ik zal u zeggen wat ik aan de Minister geantwoord heb, mijnheer Moors. Toen de Minister aan onze delegatie meedeelde dat er geen ruimte was voor universitaire expansie, heb ik hem geantwoord dat ik daarvoor begrip kon opbrengen maar dat hij dan consequent moest zijn en zich moest houden aan het status quo. Het heeft geen zin aan een situatie te beginnen sleutelen zonder dat men weet waar men zal uitkomen.

Mijnheer de Minister, uw houding heeft ertoe geleid dat er in één campus, namelijk deze van Kortrijk, twee inrichtende machten zijn. Bovendien heeft u een wig gedreven in het broos universitair akkoord dat in Antwerpen was tot stand gekomen door de faculteiten Sint-Ignatius toe te laten de richting toegepaste economische wetenschappen ook in Kortrijk in te richten.

Mijnheer de Minister, als u van oordeel bent dat er geen ruimte is voor universitaire expansie, laten we het dan houden bij een status quo. Een status quo moet geen bevrozing betekenen, maar kan de gelegenheid geven op een ernstige manier de verhouding tussen het HOBU en het universitair onderwijs te analyseren. Dat zou kunnen leiden tot een rationalisatie gebaseerd op ernstige criteria. En daar is behoefte aan. Door die rationalisatie zouden we, om uw termen te gebruiken, mijnheer de Minister, de lat gelijk kunnen leggen.

Tenslotte zou ik het nog willen hebben over de oriënteringsproef. Deze proef is het zoveelste bewijs van het feit dat men geen vertrouwen heeft in de resultaten van het secundair onderwijs en in de bekwaamheid van de PMS-centra. Worden de PMS-centra niet betaald om de leerlingen te oriënteren ? Leg de verantwoordelijkheden bij deze instellingen die daartoe specifiek zijn opgericht. Zoals ik destijds een vurig pleitbezorger was van de afschaffing van het maturiteitsexamen, zo zal ik me nu krachtig verzetten tegen de oriënteringsproef.

Als we het onderwijs nieuwe kansen willen geven, zullen we een doortastende inspanning moeten leveren om het proces van de onderwijsontzuiling in te zetten. Alleen wanneer op het vlak van de onderwijsontzuiling significante resultaten worden geboekt, zal er nieuwe zuurstof worden gevonden voor het onderwijsbeleid.

De tijd die deze legislatuur nog voor zich heeft, is te kort om op dit vlak nog veel resultaat te verwachten ; trouwens de ingesteldheid van deze meerderheid is niet van die aard dat we grote verwachtingen mogen koesteren.

Liever dan een onderwijskerkhof na te laten kan men beter via overleg en samenspraak nagaan wat er prioritair moet gebeuren. **(Applaus bij de PVV)**

De Voorzitter : Minister Coens heeft het woord.

Minister D. Coens : Mijnheer de Voorzitter, het zal voor Minister De

Coens

Wulf moeilijk zijn om bij dit debat aanwezig te zijn. Hij heeft mij gevraagd nota te nemen van de vragen en opmerkingen die voor hem zijn bestemd. Leden van zijn kabinet zijn weliswaar aanwezig in de tribune. Tot nog toe kwam vooral het universitair onderwijs in dit debat aan bod, maar het is evident dat de raadsleden zelf oordelen over de inhoud van hun uiteenzettingen. Ik wil Minister De Wulf dus vervangen, maar de Raad kan daar natuurlijk anders over beslissen.

De Voorzitter : De heer Denys heeft het woord.

De heer A. Denys : Mijnheer de Voorzitter, uiteraard weet ik niet wat de inhoud zal zijn van de uiteenzettingen die nog moeten volgen, maar ik wens toch op te merken dat het de bedoeling van het Bureau was overlappings bij de bespreking van de materies Vorming en Onderwijs te voorkomen. Daarom was afgesproken dat de Ministers De Batselier en De Wulf samen met Minister Coens bij dit debat aanwezig zouden zijn. Ik begrijp dat Minister De Batselier om familiale redenen niet aanwezig kan zijn, maar voor Minister De Wulf aanvaard ik geen verontschuldiging.

De Voorzitter : Mijnheer Denys, ik neem aan dat Minister De Wulf redenen heeft om hier niet aanwezig te zijn.

De heer A. Denys : Geachte Voorzitter, ik kan niet aanvaarden dat Minister Coens in dit debat Minister De Wulf vervangt. Ik dring aan op de aanwezigheid van Minister De Wulf.

De Voorzitter : Dan zullen we Minister De Wulf oproepen.

De heer Seeuws heeft het woord.

De heer W. Seeuws (op de tribune) : Geachte Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, de bespreking van de onderwijsbegroting in de Vlaamse Raad heeft plaats op een ogenblik dat er zich belangrijke onderwijsgebeurtenissen afspelen in binnen- en buitenland. De Franse onderwijswereld daverde op haar grondvesten na de gewelddadige betogingen van scholieren en leerkrach-

ten. De Franstalige Gemeenschap beleeft het einde van een lerarenstaking die de scholen gedurende weken heeft lam gelegd. Het Vlaamse gemeenschapsonderwijs is gemobiliseerd om via rechtstreekse verkiezingen van vertegenwoordigers van de ouders de lokale raden vorm te geven. Het rommelt vreselijk in de Vlaamse universitaire wereld en de studenten maken zich op voor ludieke acties en voor nationale betogingen.

Deze gebeurtenissen hebben ogenschijnlijk weinig of niets met elkaar gemeen, maar toch draaien zij rond de cruciale uitdagingen voor de onderwijswereld in de negentiger jaren. Er is de herwaardering van het leraarsambt, de autonomie voor de lokale scholen en hun verankering in de lokale gemeenschap. Er is de noodzaak aan een positieve schoolcultuur door de betrokkenheid van leerkrachten en leerlingen bij het schoolbeleid. Er zijn de budgettaire middelen voor het onderwijs en de sociale opdracht van ditzelfde onderwijs of de maatschappelijke integratie door het onderwijs.

Ik maak ook een viertal bedenkingen dienaangaande en besluit met de universitaire problematiek.

Inzake de herwaardering van het leraarsambt is het antwoord van de Vlaamse Executieve op de moeilijkheden in het onderwijs, in de vorm van weddeverhogingen, slechts een eerste stap naar de herwaardering van het leraarsberoep. Een lineaire verhoging van de wedden van het onderwijzend personeel is immers geen voldoende voorwaarde om de malaise in het onderwijs te keren.

Voor aspirant-leerkrachten is immers een aantrekkelijker start van de loopbaan noodzakelijk, dus geen jarenlange zoektocht naar een volwaardige betrekking. Voor vastbenoemde leerkrachten is een aantrekkelijke loopbaan-opbouw noodzakelijk door periodes van voltijdse of deeltijdse navorming en bijscholing en door een meer zinvolle loopbaanplanning, waardoor het fenomeen van de burn-out-teachers kan worden uitgeroeid.

Maar niet alleen de overheid speelt een rol in de herwaardering van het

leraarsambt. Essentieel is dat de leerkracht voelt dat zijn inzet lonend is, dat hij gewaardeerd wordt op school. Hij moet kunnen opereren in een schoolklimaat waar hij zich thuisvoelt. Hij heeft behoefte aan een positieve schoolcultuur, wat mij meteen brengt op mijn tweede bedenking. Demotivatie in het onderwijs varieert sterk van school tot school. Een positieve schoolcultuur, een aangenaam schoolklimaat, heeft te maken met collectief nagestreefde doeleinden, met een interne cohesie en met een duidelijk pedagogisch project. Een school moet inderdaad meer zijn dan lesgeven. Een school moet meer zijn dan de som van de individuele lessen. Collectief nagestreefde doelstellingen verstevigen niet alleen het schoolweefsel, zij dragen ook bij tot een eigen imago.

Mijn derde bedenking heeft te maken met de autonomie voor de lokale scholen. De negentiger jaren zullen op onderwijspolitiek gebied dus de lokale school centraal stellen : een verruiming van bevoegdheden en middelen voor een relatief autonome school. Die doelstellingen zijn van levensbelang voor het gemeenschapsonderwijs, maar ik vermoed dat een verschuiving van bevoegdheden van het centraal beleidsniveau naar het lokale niveau een netoverschrijdend probleem is dat weliswaar zwaarder doorweegt in het gemeenschapsonderwijs met zijn al te lange traditie van centralistisch beheer en beleid.

Ten vierde, behandel ik de budgettaire middelen voor het onderwijs. Het onderwijsbeleid mag niet worden herleid tot een louter budgettair beleid. Wel moeten de onderwijsverantwoordelijken oog hebben voor de budgettaire mogelijkheden van de hele Vlaamse Gemeenschap en van het Gewest. Daarom pleiten wij voor een onderwijsbegroting die zowel voorspelbaar als beheersbaar is. Wij hebben er als Gemeenschap geen belang bij dat de onderwijsbegroting jaarlijks snel een miljardentekort vertoont en wij hebben er evenmin belang bij in Waalse toestanden terecht te komen.

Wat is het budgettair kader van de onderwijsbegroting ? In de financie-

Seeuws

ringswet werden de bedragen bestemd voor onderwijs vastgelegd en jaarlijks worden deze door de nationale Regering aan de Vlaamse Executieve overgemaakt. Het basisbedrag van ongeveer 167 miljard frank werd in 1988 vastgelegd en evolueert grosso modo op basis van twee parameters : het gemiddelde indexcijfer van de consumptieprijzen en het aantal inwoners jonger dan 18 jaar. Dit betekent concreet dat het basisbedrag stijgt door toedoen van de index van de consumptieprijzen, maar daalt door toedoen van de denataliteit. De evolutie van het basisbedrag houdt dus geen rekening met de interne dynamiek van de onderwijsuitgaven, van nieuwe beleidsbeslissingen en sociale programmatie. Dit betekent concreet dat de kloof tussen het aangepaste basisbedrag en de onderwijsbegroting in de jaren negentig steeds groter wordt, en dit bekommert ons allen. Laten wij echter duidelijk zijn : wij pleiten uiteraard niet voor een herziening van de financieringswet, wel voor overleg in de Vlaamse Gemeenschap. Welke middelen wil Vlaanderen aan zijn onderwijs besteden ? Wat zijn onze prioriteiten, onder meer inzake tewerkstelling ? Is een meerjarenplanning voor de onderwijsuitgaven haalbaar ? Op deze vragen moet in de nabije toekomst een duidelijk antwoord komen.

Ik herinner nog aan enkele hoofdpunten in verband met de universiteiten die in het Vlaams regeerakkoord zijn opgenomen. De autonomie van de instellingen moet grondig worden versterkt en de interuniversitaire samenwerking uitgebreid. De wetgeving op de academische graden zal worden herzien. Inzake financiering zal vooreerst het begrip financierbare student worden gepreciseerd. Er zal een onderscheid worden gemaakt tussen onderzoeks- en onderwijskredieten, waarbij enkel deze laatste de fluctuaties van het aantal studenten zullen volgen. Sinds het regeerakkoord tot stand kwam, gingen twee academiejaren van start, zonder dat ook maar één van deze voornemens werd waargemaakt. Wel werd er voor de studenten van het hoger onderwijs buiten de universiteit een in-

schrijvingsgeld ingevoerd, ten voordele van de Vlaamse schatkist, hoewel dit niet is opgenomen in het regeerakkoord. Bij de opening van het academiejaar was het gegrom dan ook niet van de lucht, zowel aan de universiteiten als aan de hogescholen. Vooral de al te krappe financiering van de instellingen werd en wordt daarbij duchtig op de korrel genomen. Intussen lijkt het hele dossier in een stroomversnelling terecht te komen. De Minister sluit politieke akkoorden af en maakt ontwerpen of voorontwerpen van decreet bekend aan de pers. Studenten, professoren en rectoren reageren. Iedereen heeft blijkbaar genoeg tekst en uitleg om zich ongerust te maken, op straat te komen, sleep-ins te organiseren, maar u moet toch toegeven, mijnheer de Minister, dat wij, leden van de Vlaamse Raad, nog geen enkele tekst hebben gezien. Het is nochtans de hoogste tijd om de ontwerpen van decreet en van bijzonder decreet bij de Raad in te dienen, indien de Executieve nog tijdens deze legislatuur de voornemens van het regeerakkoord wil waarmaken. En dit moet dringend gebeuren, niet alleen omdat er problemen zijn in het hoger onderwijs in Vlaanderen, maar ook omdat men rekening moet houden met de eengemaakte Europese markt. (**Onderbreking door Minister D. Coens**)

Natuurlijk, mijnheer de Minister, dat geldt voor alle Ministers. Ik maak geen enkele uitzondering. Ook in de Senaat verzet ik mij daartegen. Persconferenties kunnen overigens ook voor commissieleden worden gehouden. Ik ben daarin bijzonder geïnteresseerd.

De heer E. Van Rompuy : U moet inderdaad vanmiddag maar eens in de Europazaal komen kijken. Elke dinsdagnamiddag wordt daar een persconferentie gehouden over ontwerpen die niet eens op de kabinetsraad zijn besproken. Ik betreur dat ten zeerste.

Mijnheer Seeuws, u moet hier echter niet de zedenmeester komen spelen. Van wie hebben wij het immers geleerd ? Uw verontwaardiging is wel zeer selectief.

De heer W. Seeuws : Ik wil hier he-

lemaal niet de zedenmeester spelen. Ik stel alleen de feiten vast.

Minister D. Coens : Mijnheer Seeuws, als ik met de universiteiten ga praten, is het evident dat ik hen de tekst van het ontwerp van decreet ter beschikking stel. Via de universiteiten kan deze dan in de pers en dus bij iedereen terecht komen. Er moet nu eenmaal een document zijn dat kan dienen als basis voor de onderhandelingen. U kan aan iedereen die bij de onderhandelingen aanwezig was vragen of dit de werkelijke reden was en zij zullen u een bevestigend antwoord geven. Niet meer en niet minder.

De heer W. Seeuws : Mijnheer de Minister, als parlementslid zal ik mij tegen elke Executieve en elke Regering blijven verzetten, indien zij een dergelijke methode toepast.

Minister D. Coens : En niet selectief ?

De heer W. Seeuws : Natuurlijk niet. U weet zeer goed dat ik dat niet doe.

Het hoger onderwijs zal een belangrijke rol spelen bij de totstandkoming en het welslagen van die eengemaakte markt, mits het in staat is zich aan te passen en een antwoord kan geven op de nieuwe Europese uitdagingen.

De verschillende onderwijssystemen moeten onderling verenigbaar worden gemaakt. De proefnemingen met het studiepuntenstelsel, dat de overgang van het ene land naar het andere land en van de ene sector naar de andere mogelijk maakt, moeten worden uitgebreid.

De invoering van een studiepuntenstelsel mag echter niet leiden tot een al te zware studiebelasting voor minder gegoede studenten of een verlenging van de studieduur, die eveneens nadelig is voor studenten uit economisch zwakkere milieus.

Ook het toegangsbeleid aan de universiteiten moet in een Europees perspectief worden geplaatst.

Het Europa van de jaren 2000 zal een grote behoefte hebben aan universitair geschoolden. De noodzaak om het aantal universitaire studenten te

Seeuws

doen toenemen moet ook worden aangegrepen om de procedures voor de toegang tot het postsecundaire en universitaire onderwijs in de verschillende landen van de Gemeenschap beter op elkaar af te stemmen.

In de nabije toekomst dreigt het voortbestaan van deze verschillen tot een onhoudbare belasting te leiden voor de universitaire systemen met een meer open toegangsbeleid. Ons nu vastpinnen op systemen die de toegang tot onze universiteiten zouden kunnen afremmen zou enkel getuigen van budgettaire kortzichtigheid. Op lange termijn hebben wij er, ook in Europees perspectief, alle belang bij om de poorten van onze universiteiten wagenwijd open te zetten voor alle jongeren en volwassenen die voldoende gemotiveerd en intellectueel begaafd zijn om een universitaire opleiding te volgen. Beperkingen van sociale aard moeten daarbij met alle mogelijke middelen worden bestreden.

Een belangrijke voorwaarde om aan een eigen Vlaams universitair beleid gestalte te kunnen geven is dat alle universiteiten en universitaire instellingen in gelijke mate zelf én autonoom kunnen beslissen over het beheer en het beleid van de eigen instelling. Autonomie geven aan de vroegere rijksuniversiteiten mag echter niet betekenen dat wij deze universiteiten in de steek laten. We moeten aan de betrokken instellingen de kans geven om met een schone lei van start te gaan.

Bij de bespreking van het bijzonder decreet over de autonomie van de universiteiten van de Gemeenschap moet zeker een grondige discussie worden gevoerd over de mate waarin de Vlaamse Gemeenschap de lasten van het verleden van haar instellingen zal overnemen, teneinde de nieuwe autonome instellingen een maximale kans op slagen te geven.

Voor de volledige instellingen moet daarenboven de programmatiestop van 1982 worden afgeschaft, waarbij alles wat bestond op 1 december 1990 financierbaar wordt.

In de toekomst moeten de volledige universiteiten zélf bevoegd blijven om hun onderwijsaanbod voortdurend aan te passen en er in te richten wat zij noodzakelijk achten. De onvolledige instellingen mogen slechts kunnen inrichten wat decretaal, limitatief is bepaald. Bij de herschikking van het onderwijs-aanbod dient een begeleidingscommissie te worden ingeschakeld en de interuniversitaire samenwerking als voorwaarde gesteld.

De concurrentie tussen de verschillende universiteiten moet gebaseerd zijn op kwaliteit en niet op financiële draagkracht.

De sociale en economische ontwikkelingen, de eenmaking van de Europese markt en de toenemende vraag naar steeds beter opgeleide en hoger gekwalificeerde arbeidskrachten, zijn er de oorzaak van dat onze universiteiten zich voor specifieke problemen geplaatst zien en de universitaire wereld steeds meer onder druk komt te staan. Binnen de huidige wettelijke regelingen kan zij geen afdoend antwoord meer bieden op deze uitdagingen.

Het is in dit ruimer kader dat het debat over de toekomst van onze universiteiten zal moeten worden geplaatst. (*Applaus bij de SP*)

De Voorzitter : De heer Vanhorenbeek heeft het woord.

De heer L. Vanhorenbeek (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, collega's, tegenover de absolute stijging met 5,8 ten honderd en de meeruitgaven ten gevolge van het lentedecreet van 1,084 miljard frank, staan de lineaire besparingen ten belope van 1,8 miljard frank.

Hierbij stellen wij vast dat deze besparingsinspanningen ongelijk gespreid zijn en dat het universitair onderwijs en het HOLT de grootste inspanning moeten leveren, namelijk 427 miljoen frank of bijna één vierde van de totale besparingen. Wellicht zou een billijker spreiding van de besparingen in een volgende begrotingsronde deze momenteel woelige sector enigszins kunnen sussen. Is het

niet tekenend dat de gemiddelde kostprijs van een HOLT/HOKT-student – 173.797 frank – gevoelig lager ligt dan de kostprijs van een leerling uit de middelbare school, namelijk 186.781 frank ?

In de huidige begroting stijgen de BTW-ontvangsten met 5 miljard frank, omdat de hoogte van deze gedeelde belasting afgestemd wordt op de evolutie van het leerlingenaantal, een stijging van 2,94 ten honderd. Daartegenover staat dat de onderwijsuitgaven stijgen met 10,6 ten honderd. Deze zullen blijven stijgen onder meer door de meeruitgaven van het lentedecreet. In 1995 is dit 1,845 miljard frank, in 1998 wordt dat 2,403 miljard frank en in 2000 uiteindelijk 2,841 miljard frank. Door de verdere daling van het leerlingenaantal ingevolge de denationaliteit, zal de spanning tussen de BTW-ontvangsten en de onderwijsuitgaven elk jaar groter worden en wordt de kloof steeds breder. Er zal in de toekomst dus een steeds grotere solidariteit van de Vlaamse Gemeenschap moeten gevraagd worden. Wellicht kan dit tekort in de zeer nabije toekomst worden gefinancierd door de volledige ristornering van het kijk- en luistergeld. In tegenstelling tot wat bepaalde eminente leden van deze Vlaamse Raad beweerden, zal deze volledige terugbetaling niet nadelig zijn voor de Vlaamse Gemeenschap, want 63,35 ten honderd van deze federale belasting zal naar Vlaanderen terugvloeien.

- **De heer A. De Beul, Ondervoorzitter, treedt als Voorzitter op.**

De heer A. Denys : Het Vlaamse anti-wafelijzer !

De heer L. Vanhorenbeek : Als er een dreigend tekort is aan middelen voor het onderwijs moet naar een financiering worden gezocht. Eén van de oplossingen kan zijn dat het kijken- en luistergeld volledig naar de Vlaamse Gemeenschap gaat.

De heer E. Van Rompuy : Men gaat toch geen nationaal geld overhevelen ?

De heer L. Vanhorenbeek : Dat geld wordt nationaal geïnd, maar het is

Vanhorenbeek

toch afkomstig van de Vlaamse belastingbetaler.

De heer A. Denys : Als u zegt dat in de dotatie een bedrag is ingeschreven voor onderwijs en dat bovendien een bepaald percentage van het nationale vlak wordt overgeheveld naar de Gemeenschappen en Gewesten is dat een nieuwe transfer. Dat is een nieuwe compensatie, een nieuw wafelijzer.

De heer L. Vanhorenbeek : Die nieuwe transfer zal nodig zijn om het onderwijs in de toekomst te financieren.

De heer E. Van Rompuy : De financieringswet is dus slecht ?

De heer L. Vanhorenbeek : Ze zou kunnen worden bijgestuurd.

De heer E. Van Rompuy : Dan moeten wij teruggaan naar het unitarisme !

De heer L. Vanhorenbeek : Als wij dezelfde kwaliteit voor het onderwijs willen garanderen en vaststellen dat er, vanuit begrotingstechnisch oogpunt gezien, in de toekomst onvoldoende middelen zullen zijn, moeten wij op zoek gaan naar nieuwe bronnen van financiering, moet er een solidariteit zijn in de Gemeenschappen en moeten bepaalde gelden worden overgeheveld.

De heer E. Van Rompuy : Dus u past de Waalse thesis toe ?

De heer L. Vanhorenbeek : Via kleine steekproeven wordt het steeds duidelijker dat de humane vakken en het talenonderricht in het middelbaar onderwijs meer en meer in de verdrinking komen, ten voordele van de meer exacte vakken. Of de autonome keuze van de scholen mede bepaald wordt door het pedagogisch concept valt eveneens sterk te betwijfelen. Is deze keuze in vele gevallen geen rechtstreeks gevolg van de blijvende tewerkstelling van een vastbenoemd lichtjes vergrijzend lerarenkorps ? Of is ze veeleer toe te schrijven aan de tewerkstellingswaarborg van de jongst benoemde leerkrachten in de exacte wetenschappen ?

Vast staat alleszins dat de steeds gebrekiger talenkennis van onze jongeren meer en meer en in ruime mate wordt opgevangen buiten het klassieke middelbaar onderwijs. Tegenwoordig kan onze jeugd de falende talenkennis oppoetsen in het onderwijs voor sociale promotie, in de centra voor basiseducatie, in het schriftelijk onderwijs, in de middenstandopleiding – honderdzevenenzeventig taalcurssussen in twintig centra ! – en in de beroepsopleiding – reeds zeven centra met taalcurssussen.

Voor onze fractie spreekt het voor zich dat aan deze toenemende wildgroei van taalcurssussen een einde moet worden gemaakt, temeer daar taallessen ontegensprekelijk thuis horen in het klassieke onderwijspatroon. Vandaar dat coördinatie en overleg met de bevoegde Ministers aangeraden wordt om verdere versnippering en verspilling te voorkomen, en om zo het vreemde-talenonderricht onder éénzelfde noemer te plaatsen.

Door dezelfde interne tewerkstellingsdruk op het lestijdenpakket dreigt bovendien het moedertaalonderricht in de verdrinking te komen. Mij zijn voorbeelden bekend van scholen, die in het tweede jaar ASO naast vijf lessen Frans, slechts vier lessen Nederlands in hun programma opnemen. Hier is waakzaamheid geboden, want niemand zal het belang van het moedertaalonderricht durven te ontkennen, dat ons inziens absolute prioriteit moet krijgen.

Om een stiefmoederlijke behandeling van het Nederlands en een achteruitstelling van het vreemde-talenonderwijs tijdig in te dijken, dringt de Volksunie-fractie aan op een evaluatie van het lestijdenpakket in alle secundaire scholen en in alle netten. Met de verzamelde cijfergegevens kan dan een staalkaart van de verdeling van het lestijdenpakket in alle secundaire scholen worden opgesteld. Ontsporingen kunnen zo worden gedetecteerd en noodzakelijke bijstellingen kunnen worden voorgesteld. Denk in dit verband aan de eis voor meer uren lichamelijke opleiding en aan een versteviging van het Duits.

Hoewel de gegevens uit het kleuter-, lager onderwijs en het HOLT/HOKT nog niet bekend zijn, zijn er tenminste 1.347 full-time ambten boventallig. Uit vroegere onderzoeken blijkt dat dit cijfer met de coëfficiënt 1,5 mag vermenigvuldigd worden, zodat men mag aannemen dat het tenminste om 2.020 voltijdse en deeltijds leerkrachten gaat. Naast de maatregelen van het tewerkstellingsplan van de Minister van Onderwijs, legt de Volksunie-fractie tevens de klemtoon op de wedertewerkstelling van deze boventalligen in de pedagogische sectoren buiten het klassieke onderwijs. De wettelijke waarborgen moeten worden uitgewerkt om deze leerkrachten tewerk te stellen in de centra voor beroepsopleiding, middenstandopleiding, basiseducatie, enzovoort. Het kan de kwaliteit van dit onderwijs alleen maar ten goede komen, terwijl het tevens de valorisatie inhoudt van het behaalde diploma en de opgedane ervaring.

Vermits het onderwijs in deze ongehooflijk snel veranderende en soms vervreemdende maatschappij voor steeds meer jongeren nog de enige regulerende instelling is, is de taak en de opdracht van de leerkracht er niet eenvoudiger op geworden. Integendeel. Rekening houdend met de vermindering van discipline en gezag in de gezinssituatie en de enorme invloed van de machtige TV-medium op onze beeldbuis kinderen, is een nieuwe aanpak van de pedagogisch-didactische vorming en opleiding meer dan noodzakelijk. Aan de fundamenteel gewijzigde sfeer in het klaslokaal dient dringend een antwoord te worden gegeven. Daarom dient elke leerkracht zo snel mogelijk te worden bijgeschoold of nagevormd.

Naast de financiële herwaardering, die onze fractie volmondig toejuicht, is de pedagogisch-didactische navorming van de huidige leerkracht van het allergrootste belang om tot een algehele herwaardering van het lerarenambt te komen. Vandaar dat wij het betreuren dat het krediet voor de navorming, dat reeds dit jaar veel te beperkt was, in de begroting van 1991 nog met 10 ten honderd wordt verminderd tot 252 miljoen frank.

Vanhorenbeek

Dit uiterst beperkt krediet dient dan nog verzuimd te worden of gesplitst over alle netten, zodat versnippering en overlapping niet te vermijden zijn.

De pedagogische faculteiten van onze grote universiteiten moeten het met 10 ten honderd van dit krediet, of 25 miljoen, stellen om deze belangrijke opdracht uit te voeren. Indien wij ernstig werk willen maken van de noodzakelijke navorming van onze Vlaamse leerkrachten, zal dit bedrag wellicht met 10 moeten vermenigvuldigd worden. De nieuwste didactische inzichten, het gebruik van de computer in de klas en de audiovisuele toepassingen ervan vergen inderdaad een grootscheepse aanpak van deze bijscholing.

De Volksunie-fractie blijft er daarom voor pleiten alle inspanningen te bundelen en de navorming fundamenteel netoverschrijdend aan te pakken. Onze universiteiten en hogere pedagogische instituten zouden dan in onderling overleg de navorming functioneel en regionaal kunnen opsplitsen om een maximaal resultaat te bereiken. Wil men de herwaardering van de leerkrachten in Vlaanderen ernstig aanpakken, dan moet de navorming zo snel mogelijk en in onderling overleg tussen de netten worden ontzuild. Een globale netoverschrijdende aanpak, samen met een zeer ernstige injectie van nieuwe kredieten, is immers de enige waarborg voor de kwaliteit van ons Vlaams onderwijs en de hoogstnodige herwaardering van het leraarsambt.

De bespreking van de onderwijskredieten voor onze universitaire instellingen werd door de evolutie van de laatste dagen volledig overschaduwed door het politiek akkoord dat op 22 oktober 1990 tussen de meerderheidspartijen werd afgesloten.

Met de integratie van de Economische Hogeschool Limburg in het LUC hebben wij geen probleem omdat dit ook letterlijk in het Vlaams regeerakkoord werd afgesproken, hoewel hier onzes inziens een ernstig precedent in het leven wordt geroepen. Zo zal het ons niet verwonderen dat ook andere economische hoge-

scholen dezelfde eisen zullen stellen. Dat is trouwens reeds gebeurd.'

Met de rest van dit politiek compromis hebben wij het echter heel wat moeilijker .

Wij kunnen begrip opbrengen voor de politieke knelpunten die rezen bij de voorbereidende besprekingen van de voorontwerpen van het megadecreet op het universitair onderwijs. Conform het regeerakkoord wil dit megadecreet de universitaire sector in Vlaanderen grondig hervormen door een rationalisatie en programmatie van het universitair aanbod door te voeren en dit conform het Vlaams regeerakkoord van 2 februari 1989, bladzijde 31.

Het is de verdienste van de meerderheidsonderhandelaars dat zij een vastgelopen situatie hebben willen deblokken. Toch twijfelt de Volksunie-fractie eraan of deze politieke afspraak in overeenstemming te brengen is met de bovengenoemde doelstelling van het regeerakkoord, namelijk rationalisatie en programmatie van het universitair aanbod.

De heer M. Van Peel : Mijnheer Vanhorenbeek, bedoelt u dat de Volksunie afstand neemt van het politiek akkoord ? Dat is een louter informatieve vraag.

De heer L. Vanhorenbeek : De bedenkingen door mijn fractie geformuleerd aangaande het tot stand komen van deze politieke afspraak zijn de conclusies van een vergadering van SP, CVP en Volksunie. Ik houd mij aan het regeerakkoord, maar vraag mij af of de conclusies van de drie onderhandelaars in overeenstemming te brengen zijn met het regeerakkoord. Ik heb daar mijn twijfels over.

Minister D. Coens : Mijnheer Vanhorenbeek, in de politiek moet men kiezen. De meerderheidspartijen hebben niet alleen een regeerakkoord afgesloten, maar daarnaast ontworpen zij ook een politiek akkoord aangaande één bepaald punt. Is uw fractie het eens met dit politiek akkoord ?

De heer L. Vanhorenbeek : Niet alleen onze fractie heeft kritische bedenkingen aangaande dit politiek akkoord, maar ook in de wandelgangen

van de Vlaamse Raad en in de universitaire kringen maakt men zich daarover zorgen.

De heer A. Denys : Onderschrijft u die kritiek ?

De Voorzitter : Mijnheer Vanhorenbeek, uw spreektijd is verstreken.

De heer L. Vanhorenbeek : Mijnheer de Voorzitter, ik werd vaak onderbroken. Onze fractie werd drie kwartier spreektijd toebedeeld en aangezien de uiteenzetting van mevrouw Maes niet lang zal duren meen ik nog over voldoende tijd te beschikken.

De heer M. Van Peel : Het sluiten van zo een akkoord zou onnodig geweest zijn indien er geen kritische bedenkingen waren. Dat politiek akkoord is nu tot stand gekomen en het is dan ook van cruciaal belang dat de verschillende partijen mekaar's mening hieromtrent kennen.

De heer L. Vanhorenbeek : Mijnheer Van Peel, dat belet de leden van de Vlaamse Raad toch niet hun bedenkingen over de rationalisering en de programmatie van het universitair aanbod te formuleren ? Wij leven toch niet in een maatschappij met een kadaverdiscipline !

Ons inziens heeft rationalisatie een andere betekenis, namelijk samenwerking tussen de bestaande universiteiten en universitaire instellingen met het oog op de vorming van de Universiteit Vlaanderen.

Het verwondert ons dan ook geenszins dat het universitair milieu afwijzend reageert op dit akkoord, dat als irrationeel en oneconomisch wordt bestempeld. Gevreesd wordt dat de geplande initiatieven de kiem in zich dragen voor verdere verspilling en aftakeling van het bestaande wetenschapsbedrijf in Vlaanderen.

Dat de UFSIA uit Antwerpen de kandidaturen toegepaste economische wetenschappen in Kortrijk zal inrichten, noemen velen een vergissing. Men noemt dit niet alleen principieel onaanvaardbaar, maar bovendien organisatorisch onuitvoerbaar.

De heer E. Van Rompuy : Maar u heeft mee onderhandeld om dat akkoord op te stellen !

De heer L. Vanhorenbeek : Ik tracht alleen mee te delen wat er leeft in de universitaire wereld. Daar wordt overal gezegd dat dit akkoord organisatorisch onuitvoerbaar is en totaal oneconomisch.

Minister D. Coens : Als men in de politiek een akkoord sluit, verdedigt men het ook, en als er van verschillende zijden kritiek komt op dat akkoord getuigt het niet van veel politieke moed die kritiek bij te treden.

De heer L. Vanhorenbeek : Mijnheer de Minister, als lid van deze Raad meen ik het recht te hebben om namens mijn fractie bedenkingen te uiten vanop deze tribune.

Naast de bestaande landbouwfaculteiten van Leuven, Gent en Brussel nog een vierde in Antwerpen oprichten, is toch wel van het goede teveel. Terwijl de huidige faculteiten met erg karige werkmiddelen spits technologisch onderzoek proberen te verrichten, groeit de enige landbouwfaculteit van Wageningen in Nederland naar wereldklasse. Zou het daarom niet beter zijn de Vlaamse krachten te bundelen naar Nederlands model ?

De Volksunie-fractie is van oordeel dat het politiek akkoord niet zal leiden tot een toename van het aantal studenten, maar wel tot het verleggen van de studentenstromen, ten voordele van sommige instellingen en ten nadele van andere. Bovendien leidt dit naar een onnodige meerkost en een versnippering van de schaarse middelen en dus tot inefficiëntie. Onze fractie ziet meer heil in het centraliseren van de versnipperde kredieten, teneinde beter in staat te zijn om, met een moderne infrastructuur, aan wetenschappelijk onderzoek te doen. Op dit ogenblik is een versterking van de wetenschappelijke onderzoeksfunctie dringend noodzakelijk, willen wij voor Vlaanderen een betekenisvolle plaats in Europa verwerven.

De Volksunie-fractie vraagt zich af of Vlaanderen binnen Europa nog enige rol van betekenis kan blijven spelen, indien het met dit politiek compromis zijn mogelijkheden en middelen onredelijk verdeelt en dus vermindert. **(Instemmend applaus van de heer A. Denys)**

Daarenboven heeft het geen enkele

zin het vroegere Vlaams-Waals wafelijzer te vervangen door een wafelijzerpolitiek binnen de Vlaamse provincies. Een verdere proliferatie van universitaire instellingen is dan ook niet wenselijk.

Wel moeten soepele overgangen tussen het HOLT en de universiteit de facto mogelijk worden gemaakt en worden vergemakkelijkt. Zo moet het volgens ons mogelijk zijn dat een diploma van het HOLT toegang geeft tot de derde cyclus van het universitaire onderwijs.

Om dit universitair hoofdstuk af te ronden, hadden wij gehoopt dat er tussen onze Vlaamse universiteiten een academisch akkoord zou worden afgesloten om, in onderling overleg en via de feitelijke wegen van de zachte ontzuiling, stilaan te groeien naar de Universiteit Vlaanderen binnen een ontluikend Europa.

Ondanks deze kritische bedenkingen en ondanks alle speculaties, zal de Volksunie-fractie de begroting onderwijs 1991 goedkeuren.

De Voorzitter : De heer Denys heeft het woord.

De heer A. Denys : Mijnheer de Voorzitter, het Bureau van de Vlaamse Raad opteerde doelbewust om alles wat te maken heeft met beroepsvorming, middenstandsopleiding en onderwijs te bespreken in de Commissie Onderwijs. Ondanks het zware protest van de Commissie Economie en Tewerkstelling werd daarvoor geopteerd omdat men in de toekomst overlappingsen wil vermijden.

- De heer L. Vanvelthoven, Voorzitter, treedt opnieuw als Voorzitter op.

Tot mijn grote ontgoocheling moet ik vaststellen dat van deze oorspronkelijke bedoeling niets in huis is gekomen, de overlappingsen en dubbele subsidiëringen zijn zelfs uitgebreid.

Eén van de positieve punten van de communautarisering van het onderwijs was immers de integratie van een aantal zaken in het onderwijs. Er zou worden nagegaan op welke manier de 1.300 overtollige personeelsleden van onderwijs bijvoorbeeld konden

worden ingeschakeld in taalcurricula.

Uit het verslag blijkt dat Minister De Wulf als machteloos Minister verklaarde dat dit een zeer complexe materie was.

De problemen moeten echter worden opgelost. Het grootste probleem is dat Minister De Wulf bevoegd wil blijven voor beroepsvorming, dat Minister De Batselier verantwoordelijk wil blijven voor middenstandsopleiding en landbouwvorming en Minister Coens verantwoordelijk blijft voor onderwijs. Er is dus geen samenwerking om de overlappingsen weg te werken.

Gisteren luisterde ik met grote aandacht naar mevrouw D'Hondt. Volgens haar rijst er een probleem inzake de taalcurricula voor migranten. Volgens het verslag zijn deze gespreid over schakelprojecten, basiseducatie, cursussen gesubsidieerd door de Gemeenschapsdienst van Welzijn en Gezondheid, beroepsopleiding, VDAB en lokale initiatieven.

Op welke manier zal Minister De Wulf deze problemen oplossen ? Er wordt steeds nagegaan op welke manier onderwijs kan worden verstrekt tegen de laagste kostprijs, er kan evenwel veel worden bespaard, efficiënter worden gewerkt en de kwaliteit van het onderwijs kan gevoelig verbeteren.

De Voorzitter : Minister De Wulf heeft het woord.

Minister R. De Wulf : Mijnheer de Voorzitter, de heer Denys provokeert en gebruikt daarbij superlatieven die hier hoegenaamd niet te pas komen. Hij zei onder meer dat ik mijzelf als een machteloos Minister beschouw. Dat is hoegenaamd niet waar.

Mijnheer Denys, u spreekt over overlappingsen en dubbele subsidiëringen. Ik heb tijdens de Commissiebesprekingen gezegd dat dit sterk overdreven is. Dit betekent echter niet dat er geen nood is aan een betere coördinatie. Er wordt in elk geval werk gemaakt van de coördinatie tus-

De Wulf

sen Minister Coens, Minister De Bat-selier en mijzelf. Op het terrein hebben lokale stuurgroepen opdracht gekregen na te gaan op welke manier een betere coördinatie tussen de diverse opleidingsvormen tot stand kan worden gebracht. Maar, zeggen dat er talrijke overlappings en dubbele subsidiëringen zijn, dat is schromelijk overdreven. Ik vraag u dus, zoals ik ook aan anderen heb gevraagd, mij daarvan concrete voorbeelden te geven, want die zijn op het terrein genoeg niet aanwezig. Dat zijn denkbeelden die de wereld worden ingestuurd en die op weinig of niets steunen.

De heer A. Denys : Mijnheer de Minister, mag ik u zeer concreet vragen op welke wijze u zal proberen overtallige leerkrachten in te schakelen. Ik denk dat zulks niet onverantwoord is.

Minister R. De Wulf : Dat is een totaal andere kwestie waar wij ook al een tijdje mee bezig zijn en waarover ook Minister Coens één en ander zal kunnen zeggen. Dit probleem is niet zo gemakkelijk op te vangen omdat wij ons richten – en dat vergeet men maar al te vaak – tot een totaal verschillend doelpubliek. Er is geen enkele relatie tussen de manier van aanpakken bij onderwijs en bij beroepsopleiding. Beroepsopleiding is onmiddellijk praktijkgericht en beoogt een vorming gericht op concrete tewerkstelling. Onderwijs daarentegen bestrijkt een veel ruimere waaier en vergt bijgevolg een heel andere manier van aanpakken om tot algemene of technische vorming te komen. Het is dus niet zo gemakkelijk om leerkrachten over te hevelen, vooral wanneer men weet dat men hier te maken heeft met personen die een verschillend statuut hebben.

De heer A. Denys : Inderdaad, dat is het probleem. Mijn vraag is dus op welke wijze u het statuut zal aanpassen, zodat zij op dat vlak geen moeilijkheden ondervinden.

Minister R. De Wulf : Het is gemakkelijk veel vragen te stellen. Geef nu en dan ook eens een oplossing.

De heer A. Denys : Dat is natuurlijk een zwak argument.

De Voorzitter : De heer Janzegers heeft het woord.

De heer G. Janzegers (op de tribune): Mijnheer de Voorzitter, heren Ministers, geachte collega's, een begrotingsdebat zou vooral een discussie moeten zijn over het komende beleid. Het feit dat de uitvoerende macht, zowel op het nationale als op het vlak van de Gemeenschappen, al deze begrotingen laat samenkomen in de laatste twee weken van het jaar, verhindert dit echter. Zo komt het dat sommige raadsleden zich gaan verliezen in toevallige of vrij onbenullige aspecten van de begroting.

Daarenboven komt er inzake onderwijs een massa aan maatregelen en ontwerpen van decreet op ons af, zodat een zinvolle discussie eerder op haar plaats komt op het ogenblik dat wij als leden van de wetgevende macht over de teksten kunnen beschikken en ons niet moeten baseren op verklaringen, verschenen in de pers.

Vandaar dat mijn tussenkomst eerder algemeen is, ook gelet op de spreek-tijd die ons toegemeten wordt.

Wat mij in het algemeen benauwt is de manier waarop onze democratie functioneert. Er is een steeds dieper wordende kloof tussen de dagelijkse leefwereld van de burger en die van de wereld waarin de beslissingen via besluiten en ontwerpen van decreten tot stand komen, zonder eigenlijk rekening te houden met de betrokkenen. Ik maak dat in de Senaat mee met bijvoorbeeld de statuten voor de dienstplichtigen en de beroepsmilitairen, statuten die geen genade vinden in de ogen van de betrokkenen, maar die door de betrokken Minister, die zeker is van het slaafse stemgedrag van de partijen van de meerderheid, met enorm veel lof aan de pers en aan de wetgevende macht worden aangeprezen. Hetzelfde gebeurt met de bundels decreten van onze Minister van Onderwijs. De laatste weken is er een enorme oppositie gegroeid tegen heel wat plannen en ontwerpen van de Minister. Ook uit rangen die de Minister traditioneel gunstig ge-

zind zijn, zoals bijvoorbeeld de CVP-jongeren, of vanuit de Vlaamse Executieve zelf.

De plannen in verband met het academisch en wetenschappelijk hoger onderwijs stoten op heel wat kritiek. Men laat hier een kans voorbijgaan om de situatie van het in Vlaanderen zo belangrijke hoger onderwijs van het lange type te saneren. Ofschoon de sector een 25.000 leerlingen telt, blijft ze stiefmoederlijk behandeld. Het is hier niet de plaats om volledig in te gaan op de grieventrommel ; dit dient eerder te gebeuren bij de bespreking van deze ontwerpen in de Commissie.

Ik beperk me tot twee vaststellingen. Hun werkingsmiddelen zijn nog steeds lager dan die van het middelbaar onderwijs, zij kregen een heleboel besparingsmaatregelen opgelegd op werkingsmiddelen en lonen van het personeel.

Verder wordt, in tegenstelling met de ons omringende landen, de barrière tussen dit onderwijs en de universiteiten overeind gehouden, ofschoon artikel 169 van het voorontwerp van decreet stelt dat het HOLT een onderwijs van academisch niveau is.

Het wetenschappelijk onderzoek, dat blijkens de parlementaire handeling van 9 juni 1970 veronderstelt dat voor een goed hoger onderwijs de studenten ook ingeleid worden in de methodes en geesteshouding van het wetenschappelijk onderzoek wordt uitsluitend voorbehouden aan de universiteiten.

Pijnlijk is ook de sociale en financiële achteruitstelling van de HOLT-studenten. Studeren aan het HOLT is blijkens een studie van het HIVA duurder dan aan de universiteit. Universiteiten beschikken over meer mogelijkheden voor een sociale begeleiding (bijvoorbeeld zoals goedkope studentenrestaurants). Door de lage werkingsmiddelen moeten heel wat HOLT-scholen nu extra collegegeld vragen en daarbij komt dan nog de nieuwe inschrijvingsbelasting van 5.000 frank per HOLT-student.

Tenslotte is er het probleem van de personeelsomkadering. Maar, nogmaals, de beperkte tijd laat me niet toe hier dieper op in te gaan. Mijn

Janzegers

kritiek is eens te meer het gebrek aan overleg, aan dialoog met de betrokkenen, die zich nu alleen maar kan uiten in een zeer brede contestatiebeweging.

Wat de universiteiten betreft hebben we de volgende vragen. Moet er geen financiële inhaalbeweging komen na 15 jaren van inleveringen ? Dienen zij niet minder afhankelijk te zijn van het aantal studenten en meer stabiliteit te krijgen om zo de internationale competitie met het oog op Europa 1992 aan te kunnen ? Dit betekent meer autonomie en een aanpassing van de wetgeving in verband met de academische graden. Hoe gaat men de doorstroming naar de universiteit verbeteren ? Momenteel gaat van de 1%jarigen maar 14 ten honderd naar de universiteit en daarvan slaagt maar 25 ten honderd. Wat de oriënteringsproef betreft, daar zal ik het straks over hebben, in het kader van het probleem van de mislukkingen in het onderwijs in zijn geheel. Andere vragen zijn de loskoppeling van het wetenschappelijk onderzoek van het aantal studenten, het beter benutten van het universitair potentieel door uitwisseling, samenwerking en onderzoeksassociaties, de spreiding van kandidaturen. Wat het wetenschapsbeleid betreft, stellen we vast dat er binnen de Vlaamse Raad daarover nog geen enkel debat is gevoerd. Binnen de Vlaamse Executieve is het wetenschapsbeleid verdeeld over een tiental Vlaamse excellenties. Een betekenisvolle beleidscoördinatie ontbreekt. De inspanningen voor ontwikkeling en onderzoek zijn bedroevend laag. Volgens OESO-verslagen draagt België hier de rode lantaarn met betrekking tot overheidsfinanciering van het wetenschappelijk onderzoek.

Het symposium dat verleden zaterdag ingericht werd door de Centrale Raad van het Katholiek Lager Onderwijs leert ons dat 1 op 8 kinderen niet in het juiste leerjaar zit en dat 1 kind op 10 leerproblemen heeft. Belangrijk is de vaststelling dat 70 ten honderd van deze kinderen uit de lagere sociale klassen komt, waarbij vooral

migrantenkinderen de allergrootste problemen hebben. De Minister verklaarde dat ijveren voor het bedreigde kind een sociale verplichting is. We hopen dat er dan ook concrete maatregelen komen om in het beroeps-, basis- en buitengewoon onderwijs hiervan voldoende werk te maken.

Het probleem van de mislukkingen op school is een bekend maar onbemind probleem. Dat de mislukkingen in het eerste jaar van het hoger- en universitair onderwijs dramatisch hoog liggen, is al lang bekend. Maar die van het lager- en middelbaar onderwijs kregen eigenlijk vrij weinig de aandacht. De UNESCO-studie van 1984 bestempelde België ter zake als het op één na slechts scorend land ter wereld. Waar we voor het lager onderwijs op een cijfer van 10 ten honderd komen wat betreft de leerlingen van het laatste jaar van het lager onderwijs die één of meer jaren achterstand opliepen, dan loopt dit cijfer op tot 40 ten honderd voor de laatstejaars van het middelbaar onderwijs. Studies in Nederland hebben uitgewezen dat het laten overzitten weinig uithaalt : leerlingen zijn minder gemotiveerd, het gevoel een mislukking te zijn, de negatieve invloed op andere klasgenoten. In het lager onderwijs probeert men met taakleraren iets aan het probleem te doen. Voor het middelbaar onderwijs lijkt er niets te gebeuren. De problemen zijn gekend, er moets iets gebeuren, maar ook de geplande oplossingen moeten bespreekbaar worden gemaakt. Wat bijvoorbeeld met de taak en de verantwoordelijkheid van de PMS-centra ? Hoe kan, wat de universiteit betreft, een oriëntatieproef naar vorm en inhoud een jongere precies evalueren in verband met zijn studieplannen ? Riskeert men hier niet weer een bijkomende drempel of een verkapte numerus clausus in te voeren ? Is het wel het geschikte middel om het doel te bereiken ?

De Groenen zijn nooit gelukkig geweest met ons verzuild onderwijs, integendeel. Het onderwijs in Vlaanderen, dat nu reeds bijna 50 ten honderd van de totale Vlaamse begroting opsloort, dreigt binnen enkele jaren onbetaalbaar te worden. De vraag is

dan of, op termijn, de betaalbaarheid van het onderwijs niet zal moeten samengaan met een nieuwe discussie over het zinvol zijn van het behoud van dit verzuild onderwijs.

Er is niet alleen het probleem van de netten, ook het regionaal particularisme, of moet ik zeggen chauvinisme, is een element van onze Belgische geschiedenis. Tussen de talrijke brieven, manifesten, perscommuniqués en dossiers die ons de laatste weken zijn toegekomen van scholen, studenten, leerkrachten zijn de hervormingen, die zouden kunnen wijzen op het bevoordelen van Antwerpenaars, Limburgers of Westvlamingen, redenen voor wie zich gediscrimineerd voelt, om in de pen te klimmen.

Eigenlijk is het jammer dat ons onderwijs geteisterd wordt door allerlei problemen die een negatieve weerslag hebben op de motivering en inzet van leerlingen, leerkrachten en ouders. Het gekibbel rond het leerlingenvervoer, het rondsleuren met tijdelijke en gereffecteerden, het statuut van het personeel in de diverse netten, de mogelijke politisering van de lokale schoolraden, de maaltijdcheques, en dergelijke meer.

De beleidsbrief inzake opvoeding tot relatiebekwaamheid was een verademing, alhoewel. Het is een open en vrijblijvend document, hoe zal het ingevuld worden ? Het is een dilemma : ofwel treedt de overheid betuttelend op, ofwel laat men het over aan plaatselijke inzet, waarbij betutteling door de lokale directie mogelijk is. Bij de bespreking heb ik gepleit voor de herwaardering van de klastitularis, voor groene ruimten op school, letterlijk in de zin dat de kale kazerne-achtige speelplaatsen moeten verdwijnen, figuurlijk dat leerlingen buiten de schooluren over opvangruimten moeten kunnen beschikken. Dat de talrijke wisselingen van lesuren, leslokalen en leerkrachten, de talrijke klassen, de beroering rond heel wat onderwijsproblemen de nood aan geborgenheid die jonge mensen hebben, niet lenigen. Leerlingen blijven nog te vaak in de kou staan, ook op juridisch vlak, wanneer zij in beroep willen gaan tegen bijvoorbeeld beslissingen van de klas-

Janzegers

seraad over het al dan niet geslaagd zijn. Onder het mom van pedagogische noodzaak wordt afbreuk gedaan aan de rechtszekerheid van de leerling, en dit op een manier die men geen enkel andere burger zou durven aandoen. De uitspraak komt niet van mij, maar van een juriste in een universitair rapport dat in 1984 aan de Minister van Onderwijs werd overhandigd. Maakt de Minister werk van de recente voorstellen van de Werkgroep voor Scholierenbelangen ?

Een laatste bekommernis geldt de Europese en mondiale dimensie in ons onderwijs. Hoe ver staat het met de inschakeling van ons onderwijs in de groeiende Europese eenwording, in het besef dat het Europese huis naast andere huizen staat in het dorp dat onze wereld is geworden ? Ik wens hier dan ook mijn bezorgdheid uit te drukken voor het aanvaarden van het Engels als de taal in Europa, als dé taal in de wereld. Het einde van de negentiende eeuw kende ook heel wat internationalismen op diverse terreinen. In die tijd werd het Esperanto gelanceerd, de taal die de hoop wilde vertalen van alle mensen ter wereld op een betere wereld. Ik stel vast dat in diverse scholen opnieuw leerkrachten zich vrijwillig en gratis inzetten om deze vlotte taal, die niet gebonden is aan het politiek, economisch en cultureel imperialisme van de angelsaksisch-amerikaanse wereld aan te leren. De rijkdom van Europa in zijn interne verscheidenheid in taal en cultuur of een Europese éénwording, moeten niet leiden tot éénvormigheid. Vandaar mijn vraag of de studie van het Esperanto een plaats zou kunnen krijgen in het taalonderricht op school.

Een laatste vraag betreft het politiek verlot dat zeer gevoelig ligt voor mensen die nu deel uitmaken van de ARGO. In de maand juni kwam een akkoord tot stand tussen u, mijnheer de Minister, en de Minister van Binnenlandse Aangelegenheden, om dit probleem aan te pakken. In de loop van dit najaar zou een ontwerp van decreet klaar liggen. Nochtans schijnt nu een probleem te bestaan. Mijn-

heer de Minister, graag had ik van u vernomen hoever het staat met dit ontwerp. Ik richt deze vraag tot u omdat u ook betrokken partij bent in deze materie.

De Voorzitter : De heer Van Peel heeft het woord.

De heer M. Van Peel (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, collega's, de heer Moors heeft in een breed perspectief het standpunt van onze fractie ten overstaan van het onderwijsbeleid geschetst. Ik zal dit standpunt dus niet herhalen en mij beperken tot enkele punctuele opmerkingen. Eigenlijk dacht ik maar één opmerking te maken, maar gezien de evolutie van het debat zullen het er twee of drie worden.

Mijn initiële opmerking betreft het migrantenonderwijs. Toen de Vlaamse Raad enkele weken geleden de Werkgroep Migranten oprichtte heeft collega Beysen, Voorzitter van deze Werkgroep, aan elke politieke fractie vertegenwoordigd in deze Werkgroep, gevraagd wat volgens hen, in het kader van het migrantenbeleid, de prioritaire beleidsdomeinen waren. Het was opvallend dat vanuit de vijf partijen, zonder dat erover enig overleg werd gepleegd, werd vastgesteld dat onderwijs en vorming het allereerste punt was dat in de schoot van die Werkgroep moest worden aangepakt. Dit wijst op het enorme belang dat aan deze materie wordt gegeven.

De maatregelen vervat in het rapport van mevrouw D'Hondt inzake onderwijs en vorming en ook de maatregelen voorzien in de nota van de Executieve, zijn groots van omvang maar vragen helaas ook om vele budgettaire middelen.

Wanneer wij nadenken over het onderwijs in eigen taal en cultuur, het elkaar ontmoetend onderwijs, extra organieke omkadering, voorrangsgebieden in het onderwijs, enzovoort, en men becijfert wat dit alles zou gaan kosten, komt men tot vrij astronomische bedragen van 1,1 tot 1,6 miljard frank. Nochtans is het mijn overtuiging dat binnen de kortste keren maatregelen moeten worden ge-

nomen, zoals zij vervat liggen in de migrantennota van de Executieve en die overigens ook behoren tot uw eigen beleidsvoornemens. Het gaat inderdaad niet op de problemen verder voor zich uit te schuiven.

Ik zeg bijzonder uitdrukkelijk dat de onderwijsachterstand van deze bevolkingsgroep, die mede verantwoordelijk is voor verdere maatschappelijke achterstand en sociale ontworteling en waarvan u zelf betoogt dat het een schande is, en die zelfs vier maal groter is dan bij autochtone kinderen, dringend moet worden weggewerkt. In het kader van een sociaal onderwijsbeleid lijkt het mij enorm belangrijk dat daaraan prioritair aandacht wordt gegeven.

Mijnheer de Minister, ik hoop dat u als verdediger ervan de nodige budgettaire middelen zal vrijmaken.

Wat het onderricht van de Nederlandse taal voor volwassenen betreft dring ik ook aan – en dat is een van de eerste punten die in de Werkgroep voor de Migranten zal moeten worden besproken – op een betere coördinatie van de bevoegdheden van de Ministers Coens, De Wulf en Lenssens.

In verband met het voorontwerp van decreet inzake het universitair onderwijs, opgesteld door de Minister, dat hier nogal veel beroering heeft verwekt, las ik vanmorgen tot mijn grote verwondering in de kranten dat de CVP zich ter zake in stilzwijgen hult. Andere partijen en andere Ministers hebben ter zake zelfs standpunten ingenomen, maar de CVP hult zich in stilzwijgen. Ik wijs er op dat de CVP dat hoegenaamd niet doet. De CVP maakt wel een onderscheid tussen wat een partij moet doen en wat een Regering, in dit geval de Vlaamse Executieve, moet doen. Voor hen die het nogmaals willen horen leg ik er duidelijk de nadruk op dat de CVP als partij achter het voorontwerp van decreet staat dat door de Minister werd ingediend. Daarover mag geen twijfel bestaan. **(Onverstaanbare onderbrekingen door verschillende leden)**

De heer E. Beysen : Ik stel vast dat de CVP alleen staat wat de verdedi-

Beysen

ging van het voorontwerp van decreet in verband met de universiteiten betreft, tegen alle andere partijen in.

De heer M. Van Peel : Mijnheer Beysen, ik moet evenwel vaststellen dat Minister Coens de politieke moed heeft gehad dit netelig universitair dossier aan te pakken. Ik heb eveneens vastgesteld dat vorige onderwijswetgevingen, die met mooie namen zoals mammoet en dynosaurus werden betiteld, toch de grote verdienste hadden, in een zeer korte tijdspanne, na de communautarisering van het onderwijs, een basiswetgeving te creëren voor het Vlaams onderwijsbeleid. De Minister zou bijgevolg op zijn lauweren kunnen rusten, maar dat doet hij niet. Ik betreur bijgevolg de reacties aan zijn adres in de pers.

Minister Coens heeft gepoogd een maatschappelijk debat los te weken. Hij heeft ook veel contacten gehad met het universitair onderwijs. Zoals u zelf heeft gesteld moet dit ontwerp de normale weg van de besluitvorming in de Executieve en de Vlaamse Raad volgen.

Wat de oriëntatieproef betreft, die wordt afgeschilderd als een beperking of als een bijkomende hinderpaal voor studenten uit lagere milieus, denk ik dat zulks geenszins het geval is. Ik verzet mij uitdrukkelijk tegen dergelijke beweringen. Het is niet correct dergelijke bedenkingen naar voor te brengen om een maatregel, die erop gericht is iets te doen tegen de 50 ten honderd mislukkingen in het eerste jaar, op een gemakkelijke manier af te schieten. Ik betreur trouwens dat sommigen er als de kippen bij zijn om zich achter studentenprotest te scharen, wat niet getuigt van grote politieke moed.

Het spreekt vanzelf dat het politiek akkoord over de universiteiten alle kenmerken in zich draagt van een compromis. De Minister heeft de universitaire wereld zeer veel tijd gegeven om een overeenkomst te bereiken inzake de rationalisatie, de programmatie en de eventuele inplan-

ting van nieuwe richtingen, maar toen bleek dat zulks absoluut niet mogelijk was, heeft hij ook hier het initiatief genomen de verschillende partijen samen te brengen om in dit moeilijke dossier de knoop door te hakken.

Mijnheer Vanhorenbeek, ik zou vanop deze tribune als Antwerpenaar ook het akkoord kunnen afbreken omdat het niet ingaat op het verzoek van de Antwerpse universiteit om een volledige ingenieursfaculteit op te richten. Dan zullen waarschijnlijk Leuvense, Limburgse en Brusselse collega's opstaan.

De politieke wereld moet in een discussie als deze waarbij betwistingen in de regio's van Vlaanderen zelf leven zijn verantwoordelijkheid nemen en tot een overeenkomst trachten te komen.

Trouwens, de heren Gabriëls, Sauvens, en Coveliers, leden van uw partij, en anderen, hebben het politiek akkoord mede ondertekend.

De heer L. Vanhorenbeek : Er is geen akkoord, maar wel werden er conclusies op een vergadering met de meerderheidspartijen getroffen. Ik heb daar, namens mijn fractie, bedenkingen bij. Ik stel iets in vraag.

De heer M. Van Peel : Dat u vragen hebt bij het politiek akkoord, dat is uw goed recht. Maar dan vernam ik &Y-aag - liefst vandaag - of de Volksunie het politiek akkoord, dat zij mede heeft ondertekend, dat één en ondeelbaar is - er kunnen geen draadjes worden losgeplouzen - en dat een evenwichtig geheel wil realiseren, zal honoreren. Dit is in onze politieke cultuur toch wel een heel belangrijke vraag.

De heer L. Vanhorenbeek : Ik heb mijn vragen over de manier waarop dit akkoord tot stand is gekomen. Er werd een vergadering gevraagd door de Minister van Onderwijs met afgevaardigden van de drie partijen die het dossier moesten deblokken. Maar wat zitten wij, leden van de Vlaamse Raad, hier dan nog te doen ?

De heer M. Van Peel : Dat is een probleem dat u op vergaderingen van

uw partij aan de orde moet stellen. **(Twistgesprekken tussen de heer E. Van Rompuy en de heer L. Vanhorenbeek)**

Indien wij alleen maar reageren wanneer wij de electorale of andere druk in onze rug voelen, dan bereiken wij nooit politieke conclusies die het evenwicht in Vlaanderen kunnen herstellen en dan zullen wij ons laten meesleuren in regionale betwistingen. Ik meen dat het zeer belangrijk is dat de partijen en de Ministers die zich over het bovengenoemde probleem hebben gebogen, tot een akkoord zijn gekomen. Ik herhaal mijn vraag aan de Volksunie of zij dit akkoord zal honoreren. **(Twistgesprekken tussen CVP en PW - twistgesprekken tussen CVP en VU)**

De Voorzitter : De heer Annemans heeft het woord.

De heer G. Annemans (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, ik vind het natuurlijk bijzonder boeiend om te proberen na te gaan wat de Volksunie precies denkt, maar dan moet men natuurlijk eerst weten wie de Volksunie is. De heer Van Peel scheert de Volksunie, de Volksuniefractie en de heer Vanhorenbeek over één kam maar dat zijn natuurlijk drie verschillende zaken. Het is dus niet zo eenvoudig om na te gaan wat de Volksunie over dit dossier denkt. Ik hoop dat het vandaag aan de oppervlakte komt.

Mijnheer de Voorzitter, collega's sinds de terreur van de gelijkheid aller mensen - ik spreek niet over de gelijkwaardigheid maar over de gelijkheid van alle mensen - de basis heeft gevormd van wat professor Roger Scrutton van de universiteit van Londen the Left Establishment noemt, is het onderwijs één van die fenomenen die mee last hebben van de hele maatschappelijke malaise. Het onderwijs is een fenomeen van de Left Establishment geworden.

Het is onze overtuiging dat heel wat hervormingen van de jongste jaren, ik denk in de eerste plaats aan het VSO en in de tweede plaats en niet de geringste, aan de afschaffing van de zwaarste concurrent van de VSO,

Annemans

met name het traditioneel onderwijs, erop gericht waren om in het onderwijs, als belangrijkste pijler van het maatschappelijk fenomeen, concreet gestalte te geven aan die gelijkheids-idee of gelijkheidsmanie.

Onze kritiek geldt uiteraard niet voor de duizenden leraars en onderwijzers die doen wat ze kunnen, zeker gelet op hun betaling en betoelaging, het achterblijven van wedden, en de middelen die zij op materieel vlak vaak moeten ontberen. Zij doen wat zij kunnen. Onze kritiek geldt vooral degenen die door van de jeugd het object van hun experimenteerzucht te maken, ervoor hebben gezorgd dat, zoals Maurice Allais, Nobelprijswinnaar zegt, wij onvoldoende en onoordeelkundig bezig zijn onze jeugd te vormen. Onze kritiek is een waarschuwing tegen de algemene maatschappelijke ontwaarding waarvan het kwaliteitsverval in het onderwijs een gruwelijk bijverschijnsel is. Dit is rudimentair uitgedrukt : onze kinderen krijgen het hoofd vol van maatschappijkritiek maar zij kunnen geen Nederlands meer schrijven.

Ik wens aan deze algemene bemerking die uiteindelijk onze fundamentele kritiek is op iedere onderwijsbegroting en op al de hervormingen van de jongste jaren, een drietal zaken toe te voegen.

Ten eerste, is er de financiering van het Franstalige onderwijs. Dit punt staat uiteraard niet op onze agenda maar wij kunnen er niet aan ontsnappen om ons standpunt daarover te bepalen. Het Vlaams Blok wijst de koppeling van de derde fase van de staatshervorming aan de financieringswet volkomen af. Wij moeten dus, in dit geval, Minister Gaston Geens feliciteren dat hij die ont koppeling doet, niet alleen omwille van de alleenzalmakende financieringswet, maar omwille van een Vlaamse stugheid, een Vlaamse arrogantie ten overstaan van een akkoord dat buiten ons weten en ons oordeel om door de heren Spitales en Deprez in Wallonië werd gesloten.

Ik heb ons standpunt in die zaak verwoord in een brief die ik deze mor-

gen aan de heer Van Grembergen heb bezorgd en dit in antwoord op zijn verzoek om dringend te komen tot een Vlaams interpartijenoverleg inzake de snelheid waarmee wij tot een uitvoering van de derde fase moeten komen. Ik citeer : Doordat de VU-VVD van deze derde fase de ultieme redding van haar geloofwaardigheid heeft gemaakt, heeft deze fase een mythisch karakter gekregen en – wat nog erger is – is ze uitgegroeid tot een soort van eis aan Vlaamse kant, hetgeen in de communautaire context uiterst gevaarlijk is. Toch blijven Volksunie en Vlaamse Beweging, althans de top daarvan, dit mythisch karakter verder opvijzelen.

Op deze manier dreigt het dossier uit te groeien tot iets waarvoor de Franstaligen een pasmunt kunnen eisen, hetgeen absoluut onaanvaardbaar is, ook al heeft Minister Sauwens in Knack het tegendeel beweerd. Het koppelen van gelijk welk element uit de derde fase aan bijvoorbeeld het deblokken van het kijk- en luistergeld getuigt van een onaanvaardbaar gebrek aan logica. De dreiging dat deze manipulaties tot een hernieuwde vorm van Vlaamse toegeving zouden leiden, zelfs in de vorm van een verloren kans om bijvoorbeeld de betonnering van de faciliteiten, de Euro-zetelverdeling, het Brussels Gewest, de federalisering van de sociale zekerheid, amnestie en dergelijke meer ter tafel gooien in ruil voor kijken luistergeld, lijkt ons groter dan het voordeel van een ontdubbeld mandaat. Een dergelijke ontdubbeling zou overigens tweezijdig zijn.

Aan de hand van dit citaat wilde ik ons standpunt met betrekking tot deze problematiek formuleren.

Ten tweede, vraag ik uitdrukkelijk dat het geschiedenisonderwijs zou gerespecteerd blijven. Uit de recente rel daaromtrent is de vaste indruk ontstaan dat de Minister zou durven ingaan op de neiging van de pedagogische en didactische vernieuwingspsychoten die reeds lang het geschiedenisonderwijs willen afschaffen. Geschiedenis is ons inziens het geheugen van een volk. In geschiedenis kan een volk zijn wortels ontdekken. Een

volk zonder geheugen is eigenlijk geen volk, en wij vrezen dat dit de bedoeling is van hen die het geschiedenisonderwijs willen afbreken of ontwaarden. Wij pleiten zeer concreet voor het aanvaarden van het voorstel van decreet van de heer Dillen en van de heer Suykerbuyk, om het vak Geschiedenis der Nederlanden in te voeren. Verder pleiten wij ervoor dat de misbruiken worden uitgeroeid die het geschiedenisonderwijs van een gedegen vorming doen verworven tot een soort doceren van Cubaanse en Nicaraguaanse revoluties en van al deze niet zachtmoedige maatschappijkritiek.

Ten derde, maak ik me zorgen over de verengelsing van het onderwijs, vooral van het universitair onderwijs. Mijn pleidooi om daaraan de nodige aandacht te besteden, heeft niets te maken met bekrompenheid. Het is een pleidooi voor respect voor de identiteit van onze cultuur, van onze Nederlandstalige beschaving in Europa. Wij willen een open blik op de wereld. Dit moet vooral in het universitair onderwijs tot uiting komen, maar wij mogen niet zo naïef zijn dat wij er cultureel bronchitis en angina aan overhouden. Wij geven uiting aan de bekommernissen van de Vlaamse Beweging hieromtrent en hopen dat u aan deze problematiek de nodige aandacht zult besteden.

De Voorzitter : De heer Deswaene heeft het woord.

De heer R. Deswaene (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, de technische aanpassing van de begroting aan de nieuwe wetgeving, waarbij onder meer de meeste begrotingsfondsen in de algemene begroting werden geïntegreerd, maakt de vergelijking met de begroting van 1990 niet gemakkelijk. Inhoudelijk is er echter weinig verschil tussen beide begrotingen. De accenten die nu worden gelegd, vertonen grote gelijkenis met de visies en doelstellingen die bij vorige begroting werden geformuleerd.

Wat het meest opvalt is dat het aandeel van de sector onderwijs in de globale uitgaven van de Vlaamse Gemeenschap, na een daling vorig jaar, nu voor de tweede keer vermindert

Deswaene

en dit met 0,7 ten honderd. Dit is verontrustend. De nu aangekondigde hervormingen worden aldus immers van meetaf aan gehypothekeerd. Zou de heer Moors, die vorig jaar de vraag stelde of de onderwijssector niet het slachtoffer dreigde te worden van de strijd om financiële middelen in de Vlaamse Gemeenschap, dan toch gelijk krijgen ?

De financiële herwaardering zou de sociale rust in de onderwijswereld moeten waarborgen tot 1992. Het wegwerken van een aantal aanslepende financiële anomalieën met betrekking tot de wedden van de kleuterleidsters, het opvoedend hulppersoneel, de praktijkleraars, het technisch personeel in de PMS-centra en andere komt tegemoet aan de wensen van de betrokkenen. De hardnekkigheid waarmee de Franstalige onderwijscollega's gelijkaardige resultaten hebben nagestreefd, bewijst voldoende dat deze financiële stimuli in Vlaanderen niet te vroeg zijn gekomen.

Toch wil ik hierbij twee bemerkingen maken. Ten eerste, wij betreuren dat de eindejaarstoelagen in maaltijdcheques worden omgezet. Volgens de PVV is het uitkeren van een loon of een deel ervan, met een vooraf omschreven bestemming niet meer van onze tijd. Het is onbetwistbaar een beperking van de vrijheid het loon naar eigen wens te besteden. Het is daarenboven een zeer gevaarlijk precedent dat in de toekomst aanleiding kan geven tot uitbreiding van dit systeem, in de vorm van benzinebons, ontspanningsbons, kledingbons, enzovoort.

Ten tweede blijft op financieel vlak het verschil met de privé-sector zeer groot en de overstap van onderwijsmensen naar het bankwezen of de bedrijfswereld is zeker niet gestopt. Het gevolg daarvan is dat het in bepaalde onderwijsvormen erg moeilijk wordt om interimarissen te vinden ter vervanging van afwezige of zieke personeelsleden. Volgend jaar zullen we best zien of de leegloop van onze normaalscholen afgeremd werd. Daar hangt immers de barometer van de

aantrekkingskracht van een beroep in het onderwijs.

Er bestaan nog enkele groteske anomalieën. Ik denk onder meer aan de vergoeding voor toezicht waarvoor tarieven van 20 à 30 jaar geleden worden gehanteerd. Voor taken waarbij de verantwoordelijkheid toch zeer groot is, wordt 125 frank bruto per uur betaald. Dit is beschamend. Geen enkele jobstudent of ongeschoolde arbeider wil tegen een dergelijke vergoeding werken.

De herwaardering van de onderwijsambten en de algemene kwaliteitsverbetering van het onderwijs stoelen niet alleen op financiële peilers, er is heel wat meer.

Begin dit jaar heb ik een beperkte opiniepeiling gehouden onder 300 à 400 leerkrachten, uit diverse netten en onderwijsvormen. Bedoeling was de basis zelf te ondervragen over het al dan niet bestaan van een malaise in het onderwijs, hun visie te kennen over de oorzaken die leiden tot deze onvrede en hun mening te vernemen wat zij verwachten van een herwaardering van hun beroep. Ik ontving een hondertal antwoorden, een berg neergeschreven frustraties, maar niettegenstaande de vele, vaak uiteenlopende klachten, toch ook een duidelijk signaal dat de liefde voor het werk zeer groot blijft. De malaise is onbetwistbaar bij velen aanwezig. De tijd ontbreekt vandaag om uitgebreid in te gaan op de morele en sociale herwaardering van de leerkrachten. Ik hoop dat wij daartoe de gelegenheid krijgen in de Commissie Onderwijs en dit vooraleer wij een tekst krijgen waar wij geen punt of geen komma meer aan mogen veranderen. Het vertoont dat wij nu meestal meemaken komt neer op schijn-democratie.

Mijnheer de Voorzitter, sta mij toe een greep te doen uit de lange reeks antwoorden die mijn enquête opleverde.

Een veel voorkomende klacht is het nagenoeg ontbreken van promotiekansen ingevolge de invoering van de vlakke loopbaan. Collega Taelman heeft vorig jaar enkele suggesties voor dit probleem gedaan. Aan per-

soneelsleden met een rijke ervaring zouden bijvoorbeeld nieuwe taken kunnen worden toegewezen zoals het mentorschap, de pedagogische coördinatie, het financieel beheer enzovoort.

Een andere klacht betreft het ambt van schooldirecteur. De directeur is meer en meer een manusje voor alles. Hij is meer een man van de administratie dan een pedagogische vader die zijn personeel met raad en daad bijstaat. In de kleinere scholen is zijn positie nog ondankbaarder geworden omdat hij naast zijn administratieve taak nog een aantal uren voor de klas moet staan.

Ook navorming en bijscholing laten te wensen over. Ze zijn verpakt in verzuilde koepels en waarom ter zake niet netoverschrijdend wordt gewerkt, begrijpt niemand.

Velen zijn bezorgd over de geringe stabiliteit voor jong afgestudeerden. Die moeten vaak tien jaar of meer van her naar der dolen. Ze krijgen dan ook de schrik op het lijf als ze over rationalisatie horen spreken.

De valorisatie van boventalligen is nog zo een nijpend probleem dat het klimaat verziekt. Gelukkig is ter zake een ontwerp van decreet aangekondigd. Ik hoop dat dit decreet aandacht besteedt aan de leerkrachten die geen reffectatiemogelijkheden hebben binnen het eigen net.

Zonder aanvullende commentaar – bij gebrek aan tijd – wil ik nog een reeks klachten in losse volgorde aanhalen : de opleidingsvoorwaarden moeten herzien worden. Teveel studenten zien de normaalschool louter als tweede of derde beroepskeuze, na mislukkingen elders ; een soepeler lestijdenpakket is de vraag van velen ; een duidelijk omschreven statuut voor alle onderwijsnetten ; een verplicht schoolreglement voor alle onderwijsnetten ; vrees voor teveel zeggingskracht en inmenging van ouders en buitenstaanders ; het onderwijs is te weinig gericht op de noden in het bedrijfs- en gemeenschapsleven ; té grote klassen, soms met meer dan 30 leerlingen ; overstapkansen voor mensen die uitgeblust zijn, of

Deswaene

die niet meer passen in het onderwijs ; te weinig waardering van hogerhand ; morele herwaardering, onder meer door een duidelijk omschreven deontologie in een huishoudelijk reglement geldend voor alle scholen van alle netten ; onderrichtingen die om de haverklap veranderen ; meer gecoördineerde en pedagogisch gefundeerde beleidsopties ; gebrek aan rust in de onderwijsmaterie.

En zo zou ik nog minuten lang, tientallen oprispingen uit de grote grieventrommel kunnen citeren. Hopelijk – ik herhaal het – krijgen we later de gelegenheid hierop terug te komen.

Dan ga ik voort met een aantal bedenkingen bij een aantal programmapunten.

Wat het basisonderwijs betreft heb ik twee bedenkingen. Ten eerste, het is een goede zaak dat de teldatum voor de toewijzing van het aantal lestijden van het daaropvolgend schooljaar per analogie met het lager onderwijs, ook voor het kleuteronderwijs op 1 februari wordt bepaald. Geldt deze datum voor het aantal aanwezige leerlingen of voor het aantal ingeschreven leerlingen ? Voor het kleuteronderwijs is dat onderscheid zeer belangrijk, omdat het toeval een grote invloed heeft op de aanwezigheid van kleuters. Bij slecht weer of in de winter zullen er bijvoorbeeld veel minder kleuters op school zijn. In de memorie van toelichting van het ontwerp van decreet dat op komst is, stelt de Minister dat het nieuwe systeem de fraudepraktijk zal voorkomen. Velen betwijfelen dat, omdat het hier niet om schoolplichtige leerlingen gaat. Hun afwezigheid moet dus niet worden gewettigd. De enige sluitende oplossing hiervoor is het invoeren van een schoolpasje. Ten tweede, is het een algemeen verschijnsel dat het aantal ingeschreven kleuters sterk toeneemt na de paasvakantie. Heeft deze aangroei een invloed op het toekennen van lestijden bij de aanvang van het daaropvolgend schooljaar ?

Tweede bedenking. Als wij het hebben over kwaliteitsverbeteringen

denken velen meteen aan het groot percentage zittenblijvers. Het is in de Onderwijscommissie reeds meermalens gezegd – en het werd door de Minister bevestigd – dat het aantal leerlingen met schoolachterstand in het basisonderwijs – de migranten zelfs buiten beschouwing gelaten – zeer hoog ligt, veel te hoog ! De cijfers lopen nogal uiteen. Het kabinet gewaagt van ongeveer 10 ten honderd met achterstand in het 1ste en 2de leerjaar. Professor Ruysenaers van de K.U. Leuven houdt het bij 25 ten honderd. Dit laatste percentage klopt perfect met de curve van Gauss die aantoonde dat ongeveer 27,5 ten honderd van de leerlingen behoren tot de groep van minder- of minstbegeefden. Hoe dan ook, de vraag rijst waar de oorzaken van dit falen liggen. Een niet onbelangrijk deel van de mislukkingen mag toegeschreven worden aan potentiële beperkingen in aanleg, gekoppeld aan onrijpheid bij overgang van kleuter- naar lager onderwijs. Het onvoldoende schoolrijp zijn op dit cruciaal moment én de daaruit voortvloeiende leerproblemen en leerstoornissen heeft veelal nefaste gevolgen voor het hele verloop van het latere leerproces.

Bij het tijdig opsporen van deze probleemgroep hebben de PMS-centra een uiterst belangrijke opdracht te vervullen. Naast deze begeleidingsdiensten is het evident dat ook de taakleraars van onschatbare waarde zijn om de leemten, waar het nog kan, weg te werken of te beperken via individueel onderricht. In deze optiek is het verontrustend te moeten vaststellen dat tijdens het schooljaar 1990-1991 voor 2.400 lagere scholen er maar 815 taakleraars zijn. Dit is zelfs 19 minder dan in het schooljaar 1989-1990.

Mijn conclusies bestaan uit drie punten.

Ten eerste, de extra lestijden, toegekend ten belope van 15 ten honderd op het aantal lestijden dat door de taakleraars aangewend wordt, heeft weinig opgebracht.

Ten tweede, meer dan de helft van de lagere scholen hebben geen taakleraar.

Ten derde, in hoofdzaak de zwakke leerlingen in de kleine scholen zijn het slachtoffer. De verklaring hiervoor ligt voor de hand. Wanneer een school de keuze heeft tussen het aanstellen van een taakleraar of het ont-dubbelen van een overbevolkte klas, zal meestal de voorkeur worden gegeven aan de tweede oplossing. Vele kleinere scholen, die vaak reeds met graadsklassen werken, hebben zelfs geen keuze. Wil men voor het probleem iets meer doen dan het houden bij mooie zegwoorden, dan is de enige doeltreffende oplossing de taakleraars volledig buiten het lestijdenpakket houden en een taakleraar verplicht voorzien per x aantal leerlingen. De kleinere scholen zullen op die manier ook aan bod komen wanneer men ze groepeerd.

Het secundair onderwijs is een volgend hoofdstuk. Dat de gemiddelde kostprijs voor één leerling secundair onderwijs bijna 187.000 frank bedraagt, is vrij hoog en zal wellicht velen verwonderen. Niettemin zijn de klachten uit de technische scholen over onfatsoenlijke werkomstandigheden en onvoldoende financiële middelen schering en inslag. Het tekort aan uitrustings- en werkingstoe-lagen voor de aankoop van de nodige nieuwe apparatuur, om een beetje bij te blijven met de snelle evolutie in de industrie, is een veelgehoorde klacht. Uiteraard moeten we realistisch blijven en er vanuit gaan dat permanent bij-blijven met de industrie financieel moeilijk haalbaar is. We moeten wel de garantie hebben dat minimum een degelijke en up to date basisopleiding kan gegeven worden. Dit vergt een regelmatige bijscholing van de leerkrachten en het kunnen beschikken over een machinepark dat niet hopeloos verouderd is. De voor de hand liggende oplossing is te zoeken in een goed gestructureerde relatie onderwijs-bedrijfs-wereld. Er zijn voorbeelden van goede samenwerking, maar het laat niet de minste twijfel dat er nog zeeën van mogelijkheden open liggen die vandaag niet benut worden. Een bijna braakliggend terrein om zo vlug mogelijk te ontginnen.

Wat het beroepsonderwijs betreft werden we, naar aanleiding van het

Deswaene

verschijnen van een studie die u zelf, mijnheer de Minister, had opgedragen aan het Centrum voor Sociaal en Psychopedagogisch Onderzoek, allen opgeschrikt door onthutsende cijfers en feiten, waar we met de neus werden opgedrukt; waarheden die we wel een beetje vermoedden, maar die ons toch perplex stelden naar hun omvang. In uw antwoord, mijnheer de Minister, liet u toen doorschemeren dat het beroepsonderwijs één van uw prioritaire bekommernissen is en dat u niet zou toelaten conclusies te trekken uit de bevindingen van de studie. Met grondige aandacht heb ik de memorie van toelichting gelezen, maar tot mijn verwondering heb ik bij de beleidsaccenten naar volgend schooljaar toe, niets gevonden dat er maar even de aandacht op vestigt dat voor de problematiek van deze onderwijsvorm effectief iets gaat gebeuren. Zal het ook hier blijven bij een mooie woordenkramerij, zonder inhoud en zonder gevolg?

In het hele onderwijsgebeuren vandaag is het HOBU ongetwijfeld de onderwijsvorm met de meest wazige en ingewikkelde structuur én met de grootste onzekerheid wat haar verdere toekomst betreft. Ik denk hierbij meer bepaald aan de onderwijsrevolutie bekeken in de Europese context van de jaren 1992 en volgende. Zowel het HOKT als het HOLT voelen zich geïsoleerd als er naar bijkomende besparingen wordt gezocht, maar ze voelen zich ook in het ongewisse gelaten over de reële waarde van hun diploma's, nu ze over enkele jaren de concurrentie zullen moeten aangaan met hun collega's uit de andere Europese landen. Het HOKT omvat een mengelmoeis van studierichtingen, waarvan sommige tot vorig jaar een Al-diploma afleverden na twee jaar studie, bijvoorbeeld voor medisch secretariaat, terwijl in andere richtingen voor het behalen van een gelijkwaardig diploma een drie- of vierjarige opleiding noodzakelijk is, bijvoorbeeld voor sociale verpleging. Bepaalde richtingen, onder meer de maatschappelijk werkers, ijveren al meer dan twintig jaar om opgenomen te worden in het

onderwijs van het lange type. Hun vraag blijft onbeantwoord. Gelet op de moeilijkheidsgraad van hun lesplan vind ik hun streven terecht en verantwoord. De scheidingslijn tussen wat HOKT is en wat in het HOLT thuishoort, lijkt mij vandaag niet meer relevant, voorbijgestreefd en is dus dringend aan herziening en duidelijkheid toe.

Minister D. Coens : Wat bedoelt u ?

De heer R. Deswaene : De scheidingslijn tussen wat HOKT is en wat in het HOLT thuishoort, lijkt mij vandaag niet meer relevant, voorbijgestreefd en is dus dringend aan herziening en meer duidelijkheid toe.

Minister D. Coens : Meent u dat ?

De heer R. Deswaene : Dat meen ik inderdaad. Ik heb het voorbeeld van de maatschappelijk werkers gegeven.

De onduidelijkheid en de onzekerheid is nog groter voor de studies van het lange type. Architecten, handelswetenschappen, industrieel ingenieurs en vertalers/tolken werden door de wet van 7 juli 1970 gerangschikt bij de opleidingen van universitair niveau. Zij merken op dat hun onderwijs en onderzoek weliswaar een specifiek karakter heeft maar dat het ook wetenschappelijk is. Anderzijds kan men moeilijk ontkennen dat een aantal feiten onbetwisbaar aantonen dat het toekennen in 1970 van de status universitair niveau slechts theoretische schijn is geweest, die nooit in daden werd omgezet. De diploma's worden in de praktijk niet als dusdanig erkend en geëvalueerd. De financiële middelen die aan het HOLT worden toegekend liggen aanzienlijk lager dan de financiële middelen van de universiteiten. Sociale voorzieningen voor HOLT-studenten zijn nagenoeg onbestaande.

De heer C. Moors : Wat wilt u eigenlijk ? Wilt u dat het HOLT universitair wordt of niet ?

De heer R. Deswaene : Dat zal op het gepaste ogenblik ter sprake komen. Ik neem aan dat bepaalde richtingen echt universitair kunnen worden en andere niet.

De heer C. Moors : U hebt het probleem aangekaart. Wat is nu uw voorstel ?

De heer R. Deswaene : Wij zullen daarop ingaan tijdens de debatten over het onderwijsdecreet.

Minister D. Coens : Weet u dat de consequentie van dit alles zou zijn dat er in Vlaanderen 200 universiteiten zouden komen ?

De heer R. Deswaene : Dat bedoel ik niet. Begrijpelijk is het ongenoegen des te groter geworden nu men vaststelt dat aan één van de 26 hogescholen, namelijk de Economische Hogeschool Limburg, om louter regionaal-politieke redenen, de universitaire status werd toegekend. Het is nogal logisch dat al de andere instellingen, met dezelfde structuur en hetzelfde statuut, een gelijke behandeling opeisen.

De heer C. Moors : Mag ik even een opmerking maken ? De Economische Hogeschool zal verdwijnen en wordt volkomen omgeschakeld naar een economische faculteit. Wij vragen dus de opheffing en omvorming van deze school. Bovendien vragen we dat andere instellingen daartoe ook bereid zijn.

De heer R. Deswaene : Ik moet stilaan mijn uiteenzetting afronden, maar wil toch nog even ingaan op de PMS-centra, mijn stokpaardje.

Mijnheer de Minister, ik huiver een beetje wanneer ik u hoor zeggen dat u jaarlijks moet vechten voor de 2,5 miljard frank die aan de PMS-diensten worden besteed. Op deze centra wordt inderdaad kritiek geleverd, vooral op twee terreinen. Wanneer men aan de ouders moet vertellen dat de verstandelijke mogelijkheden van hun kind beperkt zijn – en dat gebeurt geregeld – wordt deze informatie niet altijd in dank aanvaard. Wanneer de PMS-centra aan de school waarvoor ze werken moeten duidelijk maken dat enkele leerlingen in een andere school beter op hun plaats zouden zijn, stijgt er meestal bij de gedachte dat het leerlingenaantal gaat verminderen. Dit zijn de twee categorieën waarin de

Deswaene

meeste kritiek terug te vinden is.

Anderzijds worden aan de PMS-centra steeds bijkomende opdrachten gegeven, hoewel de personeelsbezetting voortdurend wordt teruggeschroefd. Dat er in deze omstandigheden wordt gesproken over een kwaliteitsbewaking, ligt voor de hand.

De twee maatregelen waartoe nu werd beslist, namelijk een uitbreidingsstop van vijf jaar en het opnieuw verminderen van de budgettaire ambten met 1 procent, zijn totaal onbegrijpelijk. Hoe kan men spreken over kwaliteitsverbetering in het onderwijs, indien diensten die hertoe een belangrijke bijdrage kunnen leveren, stelselmatig worden teruggeschroefd. Vorig jaar heb ik reeds uitvoerig aangetoond en nu wil ik nogmaals kort benadrukken dat er maar één gezonde oplossing is, namelijk deze diensten niet buiten het onderwijs plaatsen maar loskoppelen van netten en scholen. **(Applaus bij de PVV)**

De Voorzitter : Het woord is aan mevrouw Maes.

Mevrouw N. Maes (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister van de Vlaamse Regering, dames en heren collega's. Bij de Ministers kan ik moeilijk over dames en heren spreken, gezien er zich nog altijd geen enkele vrouw in hun gezelschap bevindt.

Toen we vanmorgen naar het Parlement kwamen, ontmoetten we een betoging, andermaal een onderwijsbetoging, en het is goed dat de Vlaamse Raad zich realiseert – al is het jammer dat alleen de onderwijsspecialisten aanwezig zijn – hoezeer het onderwijs op dit ogenblik maatschappelijk aan zware kritiek blootstaat en ook inwendig een aardverschuiving doormaakt. Ook in de toekomst zullen wij een groot deel van de op dit ogenblik aangewende gemeenschapsmiddelen moeten voorzien voor ons onderwijs. Het zal voor wie pleit voor kwaliteitsonderwijs niet de minste moeite kosten om ook

meer middelen te besteden om dat kwaliteitsonderwijs in stand te houden. Wat ons betreft mag het hele kijk- en luistergeld bijgevolg naar de Vlaamse Gemeenschap worden overgeheveld. Het is niet omdat wij op dit ogenblik in het Nederlandstalige landsgedeelte van ons land geen algemene onderwijsstaken kennen dat de problemen in Vlaanderen allemaal van de baan zijn. Door de overheveling van de onderwijsbevoegdheden naar de Vlaamse Gemeenschap en door de besparingen die in het verleden drastisch werden doorgevoerd in Vlaanderen, in tegenstelling tot Wallonië, is er momenteel ruimte om financieel een aantal zaken beter te regelen in Vlaanderen. Ten gronde bestaan er echter in Vlaanderen eveneens serieuze problemen.

Eén van de redenen waarom wij de begroting onderwijs zullen goedkeuren is dat er daadwerkelijk werk is gemaakt van de financiële herwaarderings van het lerarenambt. Wij weten dat die financiële herwaarderings broodnodig was. Moeten wij er u op wijzen dat wat het lager onderwijs betreft slechts Italië, Frankrijk en Engeland slechter betaalden dan onze eigen mensen in het basisonderwijs werden betaald? Voor het hoger secundair onderwijs was het beduidend beter. Daar zat België aan de positieve kant wat de onderwijswedden betreft. Wij betaalden beter dan het Europees gemiddelde. Globaal genomen was de loonspreiding zo dat België 9 ten honderd slechter scoorde voor de leraars op 32 jaar; op 46-jarige leeftijd was dit negatieve onderscheid met het gemiddelde van de EG-beloning zelfs opgelopen tot 10 ten honderd. Dat Minister Coens dan ook als hoogste prioriteit een financiële herwaarderings van het lerarenambt heeft ingeschreven kan ons alleen maar verheugen.

Wel vinden wij dat de lineaire verhoging de grote interne onrechtvaardigheden tussen de ambten laat bestaan. Er zijn anomalieën weggewerkt, mijnheer de Minister, en wij hebben u daarover trouwens vroeger geïnterpelleerd. U heeft toen beloofd het onderscheid tussen de wedden kleuteronderwijs- basisonderwijs weg te werken en u heeft dat ook gedaan.

Dat neemt echter niet weg dat de regenten nog altijd slecht-betaalden zijn en dat er evenveel is toegevoegd aan de wedde van de licentiaten die eigenlijk relatief gezien ten opzichte van de onderwijsmensen beter betaald waren, al moet ik er onmiddellijk aan toevoegen dat wanneer men de vergelijking maakt met de privé-sector dit positieve verschil natuurlijk niet bestaat. Dus in verband met één van de grote zorgen, de financiële herwaarderings van het onderwijs, werd een belangrijke stap voorwaarts gezet.

Mijnheer de Minister, u werkt nu ook teksten uit over het universitair onderwijs. Ik verneem dat er al een dertiende voorontwerp bestaat en als wetgever ben ik eveneens geïnteresseerd aan de circulerende voorontwerpen.

Een punt waar ik u wil bijtreden is dat er iets moet worden gedaan aan de vreselijke energie- en geldverspilling inzake mislukkingen. De collega's hebben al gewezen op het belang van deze mislukkingen. De heer Van Peel sprak over de migranten, onze collega Deswaene sprak over de mislukkingen in het middelbaar en in het lager onderwijs. Ook de cijfers van het universitair onderwijs en van het hoger onderwijs van het lange type zijn hierop geen uitzondering. Zij wijzen op grote problemen. Ik zou willen dat ook deze cijfers bekend worden gemaakt. Ik heb zelf cijfers opgevraagd aan onze universiteiten. Drie universiteiten hebben mij reeds geantwoord.

Van de universiteit van Leuven heb ik het antwoord gekregen dat zij bezig zijn met een analyse van de gegevens over meerdere jaren. Zij hechten groot belang aan de zorgvuldige analyse van de gegevens, mede om de resultaten in verband te brengen met de vooropleiding in het secundair onderwijs. In de brief zeggen ze mij dat ik nog niet kan beschikken over de cijfers maar zij beloven mij hun rapport in de toekomst te bezorgen.

Van het Limburgs Universitair Centrum heb ik cijfers gekregen die bijzonder merkwaardig zijn. Zij maken

Maes

zelfs het onderscheid tussen jongens en meisjes. Ter uwer attentie, heren, in het algemeen liggen de slaagkansen voor de meisjes hoger dan voor de jongens. In het eerste jaar slaagt in de afdeling wiskunde en natuurkunde, de exacte wetenschappen dus, slechts 41 ten honderd. In de geneeskunde bedraagt dit cijfer 82 ten honderd. Ik geef u slechts enkele karakteristieke cijfers.

Aan het RUCA, in de wiskunde – exacte wetenschappen – bedroeg dit cijfer voor 1980, 30 ten honderd en thans bedraagt dit 50 ten honderd. In de loop van de voorbije tien jaar schommelden de cijfers tussen deze twee getallen.

De heer E. Beysen : Het zijn daar misschien de professoren die moeten worden geheroriënteerd in plaats van de studenten.

Mevrouw N. Maes : Mijnheer Beysen, ik waag mij niet aan interpretaties. De cijfers nodigen daartoe wel uit, maar dan wettigen zij een meer diepgaande analyse waarvan sprake in de brief van de Leuvense universiteit. Voor de geneeskunde schommelen deze cijfers tussen 48 ten honderd voor het schooljaar 1980-1981 en 67 ten honderd voor het schooljaar 1989-1990.

Vergelijkbare cijfers heb ik voor de Gentse universiteit. Het slaagpercentage voor de eerste kandidatuur geneeskunde bedraagt 51,2 ten honderd. Voor deze universiteit kan ik ook andere gegevens verstrekken. In de eerste kandidatuur rechten is het slaagpercentage 36,7, wat betekent dat meer dan 60 ten honderd buist. Dan heb ik nog volgende cijfers : Germaanse filologie 53,4 ten honderd ; geneeskunde, 51,2 ten honderd ; economische wetenschappen, 41,6 ten honderd ; psychologische en pedagogische wetenschappen, 46,4 ten honderd en wiskunde 36,3 ten honderd.

Mijnheer de Minister, deze cijfers hebben alleen maar een indicatieve betekenis. Zij zijn niet verder bestudeerd, niet verder vergeleken, maar

zij wijzen er in elk geval op dat er een probleem is in de eerste kandidaturen. Het globale percentage van de geslaagden in Gent is 46,7 ten honderd. Dit cijfer werd bepaald op datum van 1 februari jongstleden en berekend op het aantal ingeschrevenen. Inmiddels hebben een aantal studenten de universiteit alweer verlaten. De grote helft slaagt dus niet, wat vooral het geval is aan onze grotere universiteiten.

Dat u bijgevolg een mogelijkheid zoekt om hieraan iets te doen, vinden wij normaal. De universiteiten moeten niet worden gesubsidieerd voor studenten waarvan men vooraf weet dat meer dan de helft zal buizen. Als u een oriënteringsexamen wil inrichten, dan steunen wij u, indien het behoorlijk opgesteld is.

De studies van burgerlijk ingenieur, waarvoor oriënteringsproeven bestaan, duiden aan dat de studenten weten waaraan ze beginnen en een beter inzicht hebben op hun kansen.

Het zou wel eens kunnen blijken dat sommige middelbare opleidingen van het algemeen secundair onderwijs onvoldoende van niveau zijn om te garanderen dat men met kans op succes een universitaire studie of een studie in het hoger onderwijs kan aanvatten. Er moeten dan ook andere middelen worden gevonden om deze studenten bij te werken zodat zij met succes hun studies kunnen aanvatten.

Dat studenten eerst massaal mislukken beschouw ik als een reusachtige geld- en energieverspilling. Er is bovendien nog nooit iemand beter geworden van een psychologische mislukking. De positieve aanpak verdient veel meer nadruk en werpt veel betere resultaten af. Wij willen niet zo ver gaan dat het oriënteringsexamen uitsluiting kan betekenen. Er zijn nu eenmaal studenten die tijdens hun middelbare studies verkeerd georiënteerd zijn.

De heer Deswaene heeft gewezen op het belang van een goede oriëntatie. Wij wensen dit ook te doen. In het middelbaar onderwijs blijven een groot aantal kinderen doorstromen in het AS0 die beter georiënteerd zou-

den zijn naar het TSO en sommigen zelfs naar het beroepsonderwijs. Het technisch en beroepsonderwijs verdient een veel ernstiger aanpak want al te veel is dit onderwijs restkeuze. Dit geldt vooral voor het beroepsonderwijs. Te weinig worden de sterke punten van deze richtingen tot, ook maatschappelijk, zeer aantrekkelijke richtingen uitgebouwd.

Eveneens verbonden met de kans op slagen is de vraag welke lagen van de bevolking toegang hebben tot het hoger onderwijs. 2,8 miljard frank in 1991 worden uitgegeven aan studiebeurzen maar dit bedrag is geen waarborg voor de democratisering van het hoger onderwijs, vooral niet wat de universiteiten betreft. De minder begoeden worden nog altijd uitgesloten van universitaire studies, vaak omdat de studiebeurzen bij de verkeerden terechtkomen. De fiscale basis volgens dewelke het recht op studiebeurzen wordt vastgesteld, is uiterst wankel en leidt tot een onevenredig hoog aantal kinderen uit landbouwerskringen, kinderen van zelfstandigen en vrije beroepen onder de bursalen. Ik heb daarover parlementaire vragen gesteld. De antwoorden wijzen dit ook uit. De recente evolutie is er niet op verbeterd, vooral nu de eenpersoonsvennootschappen wettelijk zijn geworden, die het op een legale wijze mogelijk maken dat mensen hun eigen inkomen zo laag aangeven dat hun kinderen automatisch recht hebben op een studiebeurs.

De heer E. Beysen : U mag niet overdrijven. De eenmansvennootschap heeft een wettelijk karakter.

Mevrouw N. Maes : Precies daarom.

De heer E. Beysen : De inkomsten worden fiscaal gecontroleerd.

De heer W. Seeuws : Ontwijken is mogelijk.

De heer E. Beysen : Neen, want vooral in de overgangsfase zijn er problemen omdat het loon op een andere manier wordt uitgekeerd dan vroeger het geval was. Dat heeft fiscale consequenties. Ik vind het grof dat u mensen beschuldigt die een

Beysen

eenmansvennootschap hebben opgericht en zich hebben beschermd tegen een aantal risico's waartegen ze vroeger machteloos stonden.

Mevrouw N. Maes : Mijnheer Beysen, ik spreek hier als lid van het Parlement, in ons land de wetgevende macht. Eén van de uitzendingen van Actueel van vorig jaar leerde ons hoe iemand met een vrij beroep zichzelf een jaarloon van 297.000 frank toekende ; bijgevolg kwamen zijn kinderen voor een studiebeurs in aanmerking. Dat was volkomen leeg! Ik beschuldig die persoon niet, maar wel de wetgever die hier in gebreke blijft en ervoor moet zorgen dat er rechtvaardigheid heerst.

De heer E. Beysen : Dat is een uitzondering.

Mevrouw N. Maes : De uitzonderingen zouden wel eens de regel kunnen zijn.

De heer E. Beysen : U uit zware beschuldigingen.

Mevrouw N. Maes : Mijnheer Beysen, ik weet dat u een demagoog bent en voor mijn part mag u dat gerust zijn. Het blijft echter onrechtvaardig dat een postbode gehuwd met een verpleegster voor hun kinderen geen studiebeurs kunnen bekomen, terwijl iemand met een vrij beroep en van wie de uiterlijke indicies van welstand erop wijzen dat hij veel geld verdient, wel recht heeft op een studiebeurs. Hier gaat het niet om uitzonderingen. Het is een feit dat de fiscale basis waarop de studiebeurzen worden berekend een te zwakke basis is om een rechtvaardig bursalen systeem uit te werken

De heer E. Beysen : Dien dan een voorstel in om daar iets aan te doen.

Mevrouw N. Maes : Dat doe ik nu, mijn heer Beysen. Wat prachtig, wij zijn het weer eens.

Eerst en vooral moet er een studieloon komen, naar Nederlands voorbeeld. Indien om financiële redenen dit studieloon niet volledig kan worden uitgekeerd dan moeten wij daar een studielening aan toevoegen. Bo-

vendien moeten onze studenten in toenemende mate gebruik maken van het openbaar vervoer en weer naar Nederlands voorbeeld stel ik voor hen daarvoor een gratis kaart aan te bieden. Op die wijze zal er een meer geïndividualiseerde kans op deelname aan het hoger onderwijs ontstaan, niet direct gebonden aan de financiële mogelijkheden van de gezinnen. Hiermee beoog ik ook geen sanctionering van geen enkele student. Het hoofdstuk van de gelijke kansen en van onze universitaire expansie zal in deze Vlaamse Raad wellicht nog voor heel wat discussies zorgen.

Wat het onderwijs betreft kijken wij hoopvol uit naar een aantal decreten. De wijze waarop wij deze decreten zullen tot stand brengen is medebepalend voor het succes ervan. Wij zijn van mening dat het niet langer opgaat dat leerkrachten en studenten geen inspraak hebben in het tot stand komen van essentiële decreten die hen aangaan. Volgens ons is de inspraak van de leraars in het algemeen te gering en te marginaal. Voor het secundair onderwijs stellen we vast dat enkel inspraak is gegarandeerd voor de vakbonden, maar niet voor de leraars. De leraars hebben slechts inspraak via de vakbonden. Op zich heb ik daar geen bezwaar tegen aangezien wij in een overlegeconomie leven, maar inspraak van de leraars in hun eigen onderwijs mag niet alleen daartoe worden beperkt.

In het secundair onderwijs is het aandeel van het vrij onderwijs zeer groot in Vlaanderen. In feite zijn de leraars en de leerlingen daar een pluralistisch gezelschap. Dat kan slechts de facto tot uiting komen door maatregelen van democratisering, want anders blijft de theorie dode letter.

Wij kunnen niet blind blijven voor de vragen naar inspraak als wij de beroering zien in het hoger onderwijs van het lange type en aan de universiteiten. Veel wat daar wordt gezegd wordt ongenueanceerd verwoord in slogans, maar dat is typisch voor betogingen, en ook voor studentenmilieus. Wij moeten een onderscheid maken tussen echte problemen en dingen die te maken hebben met de

algemene sfeer. Wij moeten met kracht de studenten steunen als zij maatregelen willen omdat ze vrezen dat hun diploma later in het éénge maakt Europa minder waard zal zijn dan hun opleiding rechtvaardigt.

Mijnheer de Minister, het zou goed zijn de Vlaamse Raad te informeren over de juiste Europese inschatting van respectievelijk onze afgestudeerden van de universiteiten, het HOLT en het HOKT. Wij hebben 26 HOLT-scholen die vragen dat hun diploma's als gelijkwaardig met universiteitsdiploma's zouden worden erkend. Wij zijn niet voor het nog maar eens laten toenemen van het aantal universiteiten. Wij zijn waarschijnlijk al veel te ver gegaan, verder dan gewettigd door de noodzaak van het wetenschappelijk onderzoek en waarschijnlijk ook verder dan onze financiële middelen eigenlijk toelaten. Dit heeft tot gevolg dat de onderwijsfunctie meer geld zal opsloppen, ten koste van wetenschappelijk onderzoek. Deze vrees blijven wij koesteren. Hij is verwoord door collega Vanhorenbeek en bestaat ook aan de universiteiten.

Ik woon niet in een universiteitsstad. Sinds wij de Schelde over konden heeft het Land van Waas steeds studenten gestuurd naar allerlei universiteiten die een behoorlijke opleiding konden aanbieden. Maar het moet ons toch van het hart dat wanneer de stromen van de studenten worden verlegd, dit niet noodzakelijk tot betere universiteiten leidt. Ik deel daar in de kritiek van mijn collega's.

De studenten van het HOLT hebben gelijk wat betreft hun vragen en hun protest tegen de discriminatie op sociaal vlak. Het inschrijvingsgeld dat zij moeten betalen gaat naar de staatskas en wij vinden het terug in de vorm van besparingen in het HOLT. Dit is niet logisch, deze studenten hebben evenveel rechten, want zij hebben vaak nog meer kosten dan de universiteitsstudenten. De HOLT-studenten mogen de trots van hun opleiding en de trots van hun diploma naast die van hun Europese collega's leggen. Mijnheer de Minister, wij verwachten van u dat u ons gerust stelt, meer bepaald dat uw

Maes

ontwerp daar absoluut zal toe bijdragen. Wij wensen dus dat het niveau van het HOLT behouden blijft en dat de waardering van het diploma op Europees vlak gegarandeerd blijft. Het is bovendien noodzakelijk dat de HOLT-scholen en de HOLT-studenten in het algemeen meer inspraak krijgen in het universitair en hoger onderwijsmiddel. Er moeten bruggen worden gelegd van het HOLT naar de universiteit en de afgestudeerden van het HOLT moeten zonder problemen toegang krijgen tot de derdegraadsopleiding aan de universiteit, waarvoor zij, door hun vooropleiding, de nodige basis hebben gekregen.

Mijnheer de Minister, de Vlaamse HOLT-opleidingen verkeren in een chaos. Alle HOKT-opleidingen worden immers driejaarlijkse opleidingen. Er zijn ongeveer 200 HOKT-opleidingen, het zou ondenkbaar zijn dat zij allemaal het universitair niveau krijgen. De niveauverschillen in de HOKT-opleidingen zijn immers zeer groot. De studieduur is aangepast aan het Europees niveau, maar wij moeten de parallelle opleidingen in het buitenland in de gaten houden. Er zal een rationalisering moeten worden doorgevoerd in de HOKT-opleidingen ; daarom pleiten wij voor de zachte ontzuiling. Men kan immers niet blijven alles volgens de netten opdelen. Waar zullen wij terecht komen wanneer men het niveau van deze opleidingen moet optrekken of garanderen ?

De scholen die nood hebben aan studenten, zorgen ervoor dat de slaagkansen groter worden. Dit noem ik kwaliteitsverlaging. Wij hebben dit meegemaakt met de pedagogische opleidingen en wij maken dit mee tel-

kens een opleiding uit de mode geraakt. Er moeten grotere gehelen worden gevormd waarbinnen de nettenverschillen vervagen en op de duur verdwijnen en waarbij de infrastructuur gezamenlijk wordt gebruikt. Het is goed dat de HOLT-studenten zich maatschappelijk laten horen, maar wanneer men vaststelt dat er vaak twee HOLT-scholen in dezelfde stad zijn gevestigd, dan vraag ik mij af waarmee we bezig zijn.

Wie zal als Onderwijsminister de historische stap zetten om deze zachte ontzuiling aan te vatten ? Zij zal nooit kunnen opgelegd worden en ik pleit daar ook niet voor, maar het is noodzakelijk dat het pluralisme in dit land op een positieve wijze wordt gewaardeerd en dat pluralistische initiatieven worden aangemoedigd.

Mijnheer de Minister, u heeft als Onderwijsminister ervaren dat een aanmoedigingsbeleid vruchten afwerpt. U heeft dat gedaan door een aanmoedigingsbeleid te voeren wat de taakleraars betreft en u bent er gedeeltelijk in geslaagd. Als u dat nog meer wil accentueren, dan weet u welke weg voor u ligt en welke middelen u ter hand staan. Wanneer men in dit land het waarachtige pluralisme een kans zou willen geven, dan zal dit ook met aanmoediging en met zachte maar beslissende hand moeten gebeuren.

Mijnheer de Minister, het onderwijs blijft onuitputtelijk boeiend. Het vraagt de nodige middelen en ook een klimaat. Het onderwijsklimaat in Vlaanderen is beter dan in de ons omringende landen, maar het onderwijs blijft een heel gevoelig milieu, waar de maatschappelijke verschuivingen het snelst te merken zijn. Wij

stellen vast dat het modieuze, het harde economische, ook in het onderwijs zijn intrede heeft gedaan en zware ongenoegens verwekt. Wij moeten opnieuw de weg op met het onderwijs, met een evenwichtiger uitbouw van geesteswetenschappen, menswetenschappen, positieve wetenschappen, naast alles wat nuttig is in onze samenleving, want het geluk van onze samenleving is niet terug te brengen tot het soms kortstondig succes van bepaalde opleidingen. Wij hebben de pretentie jonge mensen tot hun 18 jaar te verplichten naar school te gaan. Wij hebben dan ook de plicht die 18 jaar op de meest zinvolle wijze in te vullen en hen daartoe ook alle kansen te geven. **(Applaus)**

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De Voorzitter : Hiermede zijn wij aan het einde gekomen van onze morgenvergadering.

De vergadering is gesloten.

- De vergadering wordt gesloten om 13.00 uur.
